

UNIVERSITAT
POLITÈCNICA
DE VALÈNCIA

FACULTAT DE BELLES
ARTS DE SANT CARLES

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA

Facultat de Belles Arts

El cos femení, trànsit i quotidianitat.
Creació d'una sèrie fotogràfica des de la reflexió sobre els
ideals de bellesa contemporanis.

Treball Fi de Grau

Grau en Belles arts

AUTOR/A: Cardona Cuello, Marina

Tutor/a: Zarraga Llorens, Josefa María

CURS ACADÈMIC: 2023/2024

RESUM

Els mites de bellesa establerts per la societat han anat disminuint durant els darrers anys, però, així i tot, molts d'aquests persisteixen avui dia.

Actualment, les xarxes socials tenen una gran influència i una clara pressió estètica, sobretot entre les xiques més joves, les quals s'alimenten dia a dia d'una gran quantitat de referents de bellesa o també, dels diferents comptes especialitzats en cirurgia estètica que es poden trobar en aquestes plataformes.

Amb aquest treball, es pretén reflexionar i analitzar els cànons de bellesa que es mantenen en la nostra societat actual, i a més, fer un recorregut per diferents artistes visuals que representen des de diferents perspectives o parlen del cos femení sense estereotips. Amb la finalitat de realitzar un projecte fotogràfic propi on es normalitze i es done visibilitat a unes realitats que no sempre són presents a les xarxes socials.

PARAULES CLAU

Dona, societat, patriarcat, diversitat, xarxes socials.

RESUMEN

Los mitos de belleza establecidos por la sociedad han ido disminuyendo durante los últimos años, pero, aún así, muchos de estos persisten hoy en día.

Actualmente, las redes sociales tienen una gran influencia y una clara presión estética, sobre todo entre las chicas más jóvenes, las cuales se alimentan día a día, de una gran cantidad de referentes de belleza o también, de las diferentes cuentas especializadas en cirugía estética que se pueden encontrar en estas plataformas.

Con este trabajo, se pretende reflexionar y analizar los cánones de belleza que se mantienen en nuestra sociedad actual, y además, hacer un recorrido por diferentes artistas visuales que representan desde diferentes perspectivas o hablan del cuerpo femenino sin estereotipos. Con el fin de realizar un proyecto fotográfico propio, donde se normalice y se dé visibilidad a unas realidades que no siempre están presentes en las redes sociales.

PALABRAS CLAVE

Mujer, sociedad, patriarcado, diversidad, redes sociales.

SUMMARY

The beauty myths established by society have been decreasing in recent years, but many of these persist today.

Currently, social networks have a great influence and a clear aesthetic pressure, especially among young girls, who feed daily on many beauty referents or also the different accounts specialized in cosmetic surgery that can be found on these platforms.

This work aims to reflect and analyze the canons of beauty that are maintained in our current society, and also to make a tour of different visual artists that represent from different perspectives or speak of the female body without stereotypes. To carry out a photographic project where normalization and visibility are given to realities that are not always present on social networks.

KEYWORDS

Women, society, patriarchy, diversity, social networks.

*Tant de bo et veges amb els ulls de qui més t'estima.
Tant de bo et veges amb els teus ulls, sense el prisma dels cànons
que distorsionen el temple que habites.
Tant de bo arribes a ser tu qui més t'estima.
I que sàpigues percebre't i veure't
com ho fas amb qui admires i estimes.*

-“Cossos d'estiu”, Ame Soler.

AGRAÏMENTS

A totes aquelles dones que han lluitat anys darrere anys per un món millor, per un lloc igualitari per a tots i totes.

A les meues amigues i companyes, per ajudar-me i fer-me costat sempre que ho he necessitat al llarg d'aquests anys: durs, intensos i alhora gratificants.

A Laura, Isabel, Eric i Noa, per tots els riures compartits, i per haver fet que aquests quatre anys foren més amens gràcies a vosaltres.

A la meua família, per donar-me suport en els meus estudis, per impulsar-me a fer allò que realment m'agrada sense cap mena d'inconvenient.

A Inés, per aconsellar-me i donar-me el suport que necessitava en aquesta recta final de carrera.

I a la meua tutora, Maria, per acceptar acompanyar-me en aquest procés d'aprenentatge, ha sigut un plaer.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	7
1.1 OBJECTIUS.....	9
1.2 METODOLOGIA.....	10
1.3 FASES.....	11
2. MARC TEÒRIC.....	12
2.1 LA FOTOGRAFIA EN L'ÀMBIT DE LA QUOTIDIANITAT.....	13
2.2 DESAFIAMENT ALS IDEALS DE BELLESA MITJANÇANT	
LA FOTOGRAFIA FEMENINA.....	14
2.2.1 Artistes.....	15
2.3 EL PAPER DE LES XARXES SOCIALS EN LA PROMOCIÓ	
DELS ESTÀNDARDS DE BELLESA.....	19
2.3.1 Qüestionari sobre la influència d'Instagram en	
l'autoimatge i el benestar psicològic.....	22
2.3.2 Contingut real.....	24
2.4 ALTRES ARTISTES REFERENCIALS.....	27
3. PRODUCCIÓ ARTÍSTICA.....	28
3.1 PREPRODUCCIÓ.....	28
3.2 PRODUCCIÓ.....	29
3.2.1 Narrativa.....	33
3.3 POSTPRODUCCIÓ.....	34
3.3.1 Fotografies finals.....	35
3.3.2 Obra final i	
composició expositiva.....	36
4. CONCLUSIÓ.....	39
5. BIBLIOGRAFIA.....	42
6. ÍNDEX D'IMATGES.....	45
7. ANNEXOS.....	46
7.1 FOTOGRAFIES FINALS.....	46
7.2 COMPOSICIÓ FINAL.....	50
7.3 FORMULARI ODS.....	54

1. INTRODUCCIÓ

Els cànons de bellesa són unes característiques físiques i una construcció social que ha anat evolucionant al pas del temps, però que, així i tot, hui dia persisteixen entre nosaltres adaptant-se a nous factors socials i culturals, i actualment, sobretot a les noves tendències tecnològiques. I és per això, que aquest treball està enfocat a la relació que tenen els nous mitjans de comunicació amb la promoció dels estàndards de bellesa contemporanis, també, per ser el moment que m'ha tocat viure i per conèixer les seues conseqüències de primera mà.

L'objectiu principal d'aquest treball des del primer moment ha sigut donar visibilitat i normalitzar tota mena de trets fàcils i cossos femenins, sense importar si es tracta d'un cos més prim o més voluminós, ja que tant un com l'altre poden tindre inseguretats generades pel mateix problema: els cànons de bellesa. Tot açò, amb la finalitat de promoure la diversitat i inclusió corporal i conscienciar a les persones de què no tot el que veiem per mitjans com les xarxes socials és real.

La idea d'aquest projecte ha anat construint-se des del curs passat, és a dir, des de tercer de carrera amb l'assignatura de Metodologia de projectes on vaig començar a familiaritzar-me amb la fotografia femenina, a buscar recursos i referents, però realment, en el primer curs de grau amb l'assignatura de fonaments de la imatge fotogràfica ja vaig tindre un primer contacte amb el tema del cos, on m'haguera agradat tractar la bellesa del cos femení, però finalment per diversos factors vaig acabar fent un projecte sobre el cos, el moviment i la seua plasticitat, és a dir, que des de fa anys que tenia pendent fer un projecte com aquest. Després, en aquest últim curs he tingut l'assignatura de Projectes fotogràfics on vaig aprofitar el projecte final per a tindre un primer contacte amb el que seria la part pràctica d'aquest treball final de grau.

Per a aquest Treball Final de Grau (TFG) s'ha realitzat una memòria la qual està dividida en diferents capítols i els seus respectius epígrafs. Començarem comentant els diferents objectius marcats des d'un inici del treball, així com la metodologia emprada per a portar avant aquest projecte.

A continuació, es troba el marc teòric on, en primer lloc, parle breument sobre la fotografia quotidiana, ja que la meua producció es troba en un context quotidià. Després, en relació amb la fotografia femenina, faré un recorregut històric sobre les onades feministes i el sorgiment de la fotografia com a denúncia de les desigualtats de gènere. Tanmateix, comentaré l'obra de cinc artistes (dels quals alguns/es són referents) que utilitzen aquesta ferramenta per mostrar des de diverses perspectives la seua visió sobre cos femení. El penúltim subcapítol del marc teòric i possiblement el més extens és sobre la influència que tenen les xarxes socials, més concretament la plataforma d'Instagram, en la promoció dels estàndards de bellesa contemporanis, on parle de diversos factors i les seues conseqüències, contrastades amb un qüestionari realitzat per mi. A més

a més, comente tres tipus de perfils els quals podem trobar en aquestes plataformes i que reivindiquen l'autoacceptació corporal.

En acabar aquest capítol, es troba la part de la producció artística la qual he dividit en tres subcapítols: preproducció, producció i postproducció on explique el procés, les proves i aspectes tècnics del projecte des de l'inici fins al final.

En últim lloc, es troben les conclusions, on destacaré els resultats obtinguts i els contrastaré amb els objectius inicials.

1.1 OBJECTIUS

1. Reflexionar sobre l'evolució dels cànons de bellesa i examinar el paper que tenen les xarxes socials, com Instagram, per a contribuir amb la promoció i manteniment d'aquests ideals contemporanis. Concretament, com aquestes plataformes promouen les normes estètiques, amb filtres fotogràfics, *influencers* o comptes de correccions estètiques.
2. Estudiar a diferents artistes que treballen amb la fotografia femenina des de diferents perspectives i analitzar la seua visió cap al cos femení.
3. Estudiar i reconèixer a activistes contemporànies que desafien els estàndards de bellesa, promovent la diversitat corporal i l'autoacceptació en xarxes socials, mostrant la part positiva de fer ús d'aquestes plataformes.
4. Trencar amb els ideals de bellesa a partir d'un projecte fotogràfic propi on s'exposen diferents parts i detalls del cos sense complexos i cap mena de retoc estètic des de la quotidianitat, buscant la naturalitat, la diversitat i la realitat que no ens mostren moltes vegades en els mitjans de comunicació.
5. Ampliar coneixements sobre la preproducció, producció i postproducció de la fotografia digital. Aprendre a fer ús d'una càmera E90 amb un objectiu de 18 mm - 136 mm i dominar aquesta, amb la llum natural, per a la creació d'aquesta sèrie.

1.2 METODOLOGIA

Pel que fa a la metodologia que he seguit per desenvolupar aquest projecte, està dividida en dues parts: la teòrica i la pràctica.

La primera part està elaborada a partir de diferents coneixements adquirits en els darrers anys per vivències i experiències pròpies, i enriquida per articles com *La influencia de Instagram en la creación y reproducción del ideal de belleza femenino* (Martín, Chaves, 2021), llibres com *El mito de la belleza* (Wolf, 2020) o *Historia del feminismo* (Pérez, 2011) i continguts audiovisuals com els de Freeda, mitjà digital que es dedica a donar veu a les dones. Informació que he estat consumint en aquests darrers mesos per poder profunditzar més en el tema que tractaré en el treball final de grau. Així com, la cerca de diferents referents conceptuals i tècnics, tant del món de la fotografia com Sophie Calle (París, 1953) i activistes com Marina Llorca (Espanya, 1992) la qual s'expressa sobre aquest tema sense tabús. A més a més, vaig crear un qüestionari pel Google Drive amb diferents preguntes sobre les xarxes socials per a compartir-lo amb la gent i així, donar suport a la meua redacció sobre les conseqüències que poden portar aquestes plataformes i de les quals parle en el marc teòric, més concretament, en el punt 2.3. *El paper de les xarxes socials en la promoció dels estàndards de bellesa*.

Respecte a la part pràctica, possiblement la més extensa per les diverses proves realitzades durant part del primer quadrimestre i el segon quadrimestre sencer.

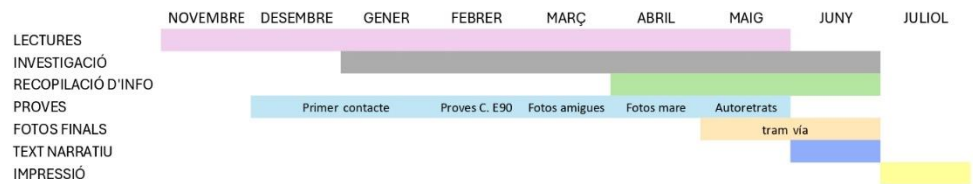
En el primer quadrimestre vaig cursar l'assignatura de Projectes fotogràfics, on per al projecte final que vam haver de realitzar, vaig voler aprofitar-lo per tindre un primer contacte amb el concepte de bellesa. En aquest, ja vaig tindre clar les meues intencions: donar visibilitat a aquelles zones que no sempre són presents en molts mitjans de comunicació i més concretament, en xarxes socials, com Instagram. Però alhora, sense menysprear aquelles que sí que ho estan per formar part dels ideals de bellesa. Pel que, vaig demanar a diferents xiques del meu voltant (jo inclosa), totes elles consumidores de plataformes, que em deixaren fotografiar la part que més i menys els agradava d'elles mateixes, i amb totes aquestes fotografies que van eixir, vaig fer una composició aleatòria, sense donar pas a la comparació i sense donar més importància a unes que a altres.

Amb aquest projecte, ja em va donar per fixar-me i adonar-me del complicat, incòmode i vulnerable que és moltes vegades posar-se davant d'una càmera i mostrar parts del teu cos. A més de demostrar que, la bellesa en la nostra societat, es tracta d'una ambigüitat intrínseca, ja que, el què per a una mateixa pot ser lleig, per a una altra persona pot ser tot el contrari i no veure cap mena de defecte, i viceversa.

Una vegada vaig processar aquest primer contacte amb el tema i de traure unes primeres conclusions, volia provar de fer alguna cosa diferent. Per un costat, vaig decidir seguir pel camí de donar lloc a totes les parts d'un cos sense donar més

importància a unes que altres, estiguen dins d'aquests cànons o no, perquè al final la qüestió està en normalitzar i donar cabuda a totes elles. Per una altra part, tenint en compte que m'estava enfocant en plataformes que consumim dia a dia i veient els resultats que havia obtingut a partir del primer projecte, la meua intenció va ser traure unes fotografies esporàdiques i el més natural possibles, intentant que les persones fotografiades, no s'adonaren o que almenys, es sentiren tan còmodes com fora possible. És a dir, un poc el contrari del que majoritàriament veiem en xarxes socials: fotos preparades, posades i prou estètiques. Tenint en compte tot açò i després de moltes proves, vaig acabar aconseguint unes fotografies quotidianes i naturals, centrades en diferents parts i perspectives del cos de la dona, sense importar edats o colors.

1.2 FASES

2. MARC TEÒRIC

Els ideals de bellesa que s'han establert en la nostra societat des de segles passats, han anat evolucionant al pas del temps i també disminuint, però malgrat això, molts d'aquests ideals persisteixen hui dia a causa de diversos factors com per exemple, els mitjans de comunicació, els quals, tenen una gran influència en nosaltres i encara que actualment, l'home moltes vegades també pot veure's afectat pels cànons, les dones des de l'edat Antigua hem sigut les més afectades per la nostra imatge, sotmeses a estructures de dominació patriarcal (Pineda, 2021) i a crítiques per la nostra aparença, i és per això, que aquest treball va dedicat a totes nosaltres, les dones. Tal i com diu l'escriptora Naomi Wolf (2020) "Hoy el feminismo está muy presente pero el mito de la belleza persevera." (p. 14).

Podria afegir, que avui en dia, una part de la societat que es pot veure més afectada i influenciada pels estàndards de bellesa, és la de la gent més jove, atés que, es tracta d'un grup social que més hores passa davant de dispositius mòbils i que, per tant, més estímuls rep per part de mitjans com són les xarxes socials.

Per aquest treball centrat en els ideals de bellesa, he volgut endinsar-me en plataformes com Instagram perquè és una de les xarxes més famoses i amb més impacte en l'autoestima i la percepció del cos, arran de la gran quantitat d'imatges que circulen dia a dia en aquests servidors. Amb tot, es tracta d'una xarxa que conec en primera persona que tracte amb ella dia a dia, i que també, sé com m'afecta tant a mi com a les persones que tinc al meu voltant. Es tracta d'una plataforma addictiva en què dia a dia, circulen milers d'imatges de persones conegudes, on majoritàriament, la gent presumeix de portar un estil de vida idealitzat: oci, viatges, família, bellesa...

En el meu cas personal, soc molt conscient de tot el que circula en aquesta xarxa social i que no tot el que veiem és real, però, malgrat això, sense adonar-me'n, moltes vegades tendisc a comparar-me en altres, sobretot en dones, dones que compleixen amb les normes actuals dels ideals de bellesa, afectant directament la meua autoestima. Per consegüent, evite seguir o veure imatges que sé que m'afectaran, però, així i tot, és molt complicat eludir aquest tipus de contingut. Per aquest motiu i perquè em sap greu veure a les meues companyes patir al llarg de tota la seua vida per la seua imatge corporal, odiant els seus cossos, pendents del que diran i amb una comparació continua en xarxes socials. Per açò i més, vaig voler centrar-me a estudiar i investigar sobre la relació que tenen les xarxes socials i els estàndards de bellesa actuals, es tracta d'un tema del qual tots i totes hauríem de ser conscients per així, poder cuidar el nostre benestar de plataformes que cada dia estan més presents en la nostra societat i que tenen un gran impacte entre nosaltres.

A banda, estudiaré de manera breu sobre el concepte de quotidianitat i la seua relació amb la fotografia, on mencionaré alguns i algunes artistes que treballen

amb aquesta. En el següent capítol, faré un xicotet recorregut per les onades feministes i analitzaré diferents fotògrafs i fotògrafes que tracten la fotografia femenina des de diferents perspectives i des del desafiament als ideals de bellesa.

2.1 LA FOTOGRAFIA EN L'ÀMBIT DE LA QUOTIDIANITAT.

He decidit incloure un breu apartat sobre la fotografia quotidiana perquè un dels temes que es veu reflectit en el context del meu treball final és la quotidianitat del dia a dia de diferents dones que es desplacen en tramvia per diversos llocs de València, lloc on he trobat diversitat i autenticitat. En aquest capítol, s'estudiarà la importància de la quotidianitat i la relació que té amb la fotografia i a més, mencionarem alguns artistes que tracten amb aquest estil.

El concepte de quotidianitat es definit actualment per diferents diccionaris oficials com la RAE o l'AVL per la qualitat del que és quotidià, és a dir, vida diària, però es tracta d'un concepte que prové des de la formació de la societat moderna de l'Europa del segle XIX i que des d'aquells moments va ser estudiat per diferents teòrics i relacionat amb el concepte de temps perquè la quotidianitat està vinculada a les nostres accions i rutines diàries. A més, es va relacionar amb la fotografia pel fet que la nostra cultura cada vegada estava més centrada per la cultura visual com la televisió, fotografia o l'internet. (Martí, 2003)

La fotografia quotidiana comença a sorgir a principis dels anys 80, però sobretot hi va haver una major popularitat del seu ús en els 90 (Martí, 2003), on hi va haver un interès notable per la temàtica de la quotidianitat en el panorama artístic, on molts artistes van explorar temes i aspectes més íntims com la identitat i les relacions personals.

Aquest tipus de fotografia és una pràctica que es dedica a mostrar situacions reals de la vida diària, fragments d'una realitat a la qual no solem prestar atenció perquè ja estem acostumades a veure-la, donat que, normalment són escenaris en els quals transitem sovint o que simplement les persones que circulen per certs llocs no miren, no observen i no es fixen en allò que els envolta, ja siga per anar en presses, per falta d'interés o com ja s'ha comentat, per tractar-se de llocs per on transitem habitualment. Els i les artistes que fan ús de la fotografia quotidiana d'acord amb el que comenta Jota Barros (2014) en un article d'opinió "...son capaces de capturar instantes que a los demás se nos pasan desapercibidos" (Fotografía de lo cotidiano, paràg. 4). Sent capaços a més, de contar històries, mostrar autenticitat i sobretot naturalitat.

Alguns artistes que s'han dedicat a explorar la quotidianitat a través de la fotografia son Henri Cartier-Bresson (França, 1908), Martin Parr (Regne Unit, 1952) o Alec Soth (Estats Units, 1969), entre d'altres. Algú a destacar per com

m'ha influenciat el seu treball a l'hora de produir el meu projecte personal és Lisette Model (1901), la qual a més de treballar amb temes quotidians també rebutjà els estàndards de bellesa, qüestions que es discutiran posteriorment al final de l'apartat 2.2 Desafiament als ideals de bellesa mitjançant la fotografia femenina.

2.2 DESAFIAMENT ALS IDEALS DE BELLESA MITJANÇANT LA FOTOGRAFIA FEMENINA.

Des de la Revolució Francesa fins a l'actualitat, hem tingut quatre onades feministes, cada una amb unes característiques, propostes i objectius diferents per aconseguir una societat més igualitària entre dones i homes, així mateix, reclamar els drets pel col·lectiu LGTBIQ+.

A la primera onada del feminisme, les màximes representants van ser les sufragistes, les quals, tenien com a objectiu aconseguir la igualtat dels drets civils bàsics, on es troba el dret a vot femení. Tal com declara la sociòloga Natalia Tenorio per al National Geographic, el feminisme buscava el reconeixement de l'existència de les dones per si mateixes i no solament en relació amb la vida dels homes (Milo, 2023). En 1848 van fer el *Manifesto de Seneca Falls* on es va denunciar la situació de la dona en diferents àmbits com el de la condició civil, a més d'exigir la igualtat dels drets per a les dones (Pérez, 2011).

Al mateix temps, en contra d'aquestes dones, durant tot el segle XIX, va haver-hi una gran influència per part de l'Església catòlica, on es defensava un ideal de bellesa basat en la submissió "como madre y esposa, dulce y obediente siempre, además de piadosa y caritativa." (Pérez, 2011, p. 89). A banda d'això, obres com *El verdadero libro de las mujeres* escrit per la condessa Dash en 1860, va tindre un gran èxit europeu i anava en contra de l'alliberament de la dona. Aquestes últimes dades, és per adonar-nos de tots els obstacles travessats i de com n'ha sigut de complicat arribar als drets que podem gaudir avui en dia.

La segona onada està associada a les obres de Simone de Beauvoir i Betty Friedan, i al feminisme radical i els moviments d'alliberació.

En aquesta es va començar a veure la figura de la dona en professions laborals com medicina, educació o gestió administrativa, entre d'altres. Pel que es va iniciar la lluita per unes millors condicions laborals. Tanmateix, van començar a qüestionar-se els rols de gènere i família, aconseguint en els anys setanta que la reproducció humana, per fi, fora assumpte d'elecció lliure de cada parella, a més, d'aconseguir l'alliberació de la dona en la major part de les tasques domèstiques. També, es va desplaçar la heterosexualitat com a norma obligatòria (Pérez, 2011).

La tercera onada destaca per la consolidació del pensament feminista i en la inclusió de les dones segons la classe, raça, ètnia, cultura, preferència sexual, etc.

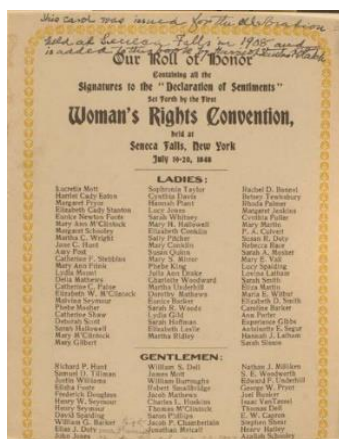

fig. 1. Manifest de Seneca Falls, 1848.

(Gamba, 2008). A banda, van iniciar la lluita contra la imatge de la dona com a objecte sexual, contra la pornografia i la prostitució i, van començar a créixer les feministes influents en política, educació, aspectes socials, etc. Per a moltes persones, aquesta ona arriba fins l'actualitat però d'altres, consideren que hi ha una quarta ona, segons diferents teories, uns abarquen la quarta ona des dels anys 2000, altres des del 2008 o 2017 (Garrido-Rodríguez, 2020).

Durant aquestes onades, sobretot a partir dels anys seixanta (González, 2016) i junt amb el moviment feminista, han hagut nombroses dones que van utilitzar la fotografia per denunciar les desigualtats de gènere com Cristina García Rodero (Espanya, 1949) o Donna Ferrato (Estats Units, 1949), desafiar els prototips de bellesa imposats per la societat patriarcal com l'artista Lisette Model (Àustria, 1901), i per mostrar una realitat més diversa del cos femení. La fotografia, en general, és considerada una de les ferramentes clau per mostrar la realitat d'una situació determinada o de denúncia social. Artistes com Cindy Sherman (Estats Units, 1954), i activistes com Bree Lenehan (Austràlia, 1996) han ajudat, i estan ajudant, a fomentar l'autoacceptació dels nostres cossos i al fet que, hi haja una major sororitat entre totes nosaltres, les dones. També, a reivindicar la diversitat corporal i a mostrar que la major part del que veiem en diferents mitjans de comunicació, no és el que pareix o simplement, no és real.

2.2.1 ARTISTES

Tot seguit, faré un recorregut per diversos artistes que han utilitzat la fotografia femenina per desafiar els diferents estereotips socials d'aquells moments o per mostrar la bellesa del cos femení, cada un d'ells i elles, des de la seua mirada i intencions, a banda, des de diferents perspectives com són l'erotisme, dinamisme, l'autenticitat, la identitat i l'escenificació.

EROTISME

Helmut Newton és un fotògraf que va nàixer el 31 d'octubre de 1920 a Berlín. En els seus treballs predominen els retrats de llum natural a dones, tant nues com enlestides en diferents contextos i elements. En general, es tracta d'una fotografia en blanc i negre amb grans contrastos entre il·luminació i ombres dramàtiques que fan ressaltar les corbes de les models, com podem veure en la sèrie de *Big Nude* (1980). A banda, la major part de les fotografies que trobem, els cossos i rostres estan fermes sense amagar la seua identitat, transmetent poder i una sensació de seguretat en elles mateixes.

La sèrie *Domestic Nude* (1992), és un projecte fotogràfic realitzat en un context domèstic amb diferents models nues en llocs com la cuina, dormitoris o el jardí. El que destaca d'aquestes fotografies, en un àmbit com el mencionat anteriorment, i a més, quotidià, és sens dubte el contrast que hi ha amb el cos de la dona fotografiada. Cossos prims amb corbes pronunciades per part dels

fig. 2. Helmut Newton, *Big Nude*, 1980.

fig. 3. Helmut Newton. *Domestic Nude VI and art dealer*. 1992.

glutis i pits, tots ells dintre dels ideals de bellesa establerts, aspectes que podem trobar de la mateixa manera en altres projectes. En aquesta sèrie, també trobem aquests cossos fermes, però al mateix temps, veiem per un costat d'altres més relaxats com en *Domestic Nude X, Young woman lying under my desk* i altres, amb rostres seductors com en *Domestic Nude VI and art dealer*.

Possiblement, el que volia Newton era representar i transmetre el poder, el glamur i la sensualitat que ell mateix veia en totes aquelles dones. Així mateix, mostrar com elles aspiraven a veure's en aquella època, moments en què les dones encara no tenien suficient llibertat. Però alhora, ens adonem que ho fa des d'una mirada masculina i una mica fetitxista, on el que és considerat sensual són els cossos que formen part d'uns ideals de bellesa i no els que trenquen amb les normes establertes.

AUTENTICITAT

Lisette Model és una artista nascuda el 10 de novembre de 1901 a Viena, Àustria. Els seus treballs fotogràfics es caracteritzen per una fotografia en blanc i negre amb grans contrastos, primers plans, enquadres i perspectives extravagants com en *Singer at Café Metropole* (1946). També es caracteritza per endinsar-se a retratar la vida privada de les persones en el seu dia a dia, retrats quotidians en diferents contextos: passejant pels carrers com en *Running Legs* (1939), conversant en pas de models com en *Nick's, New York, c.* (1940), prenent alguna cosa en bars com en *Las Vegas, on the bar* (1949), etc. Va fotografiar a persones anònimes, persones que eren adinerades però també altres que no, estrangers, espectacles, etc. Cal destacar que va oferir una mirada diferent del que es podia veure en la seua època, una mirada que trencava amb els prejudicis socials i estètics d'aquells temps.

En *Woman at Coney Island* o *Coney Island Bather* (1939 – 41), Lisette Model fotografia d'una forma molt natural a una dona en banyador a una platja dels Estats Units. Aquesta imatge es tracta d'un moment íntim i vulnerable on l'artista exposa l'autenticitat de l'instant. Mostra una realitat sense importar la talla de la dona, les expressions i textures en la cara i el cos, sense importar que aquesta, no entrara dins de les normes de bellesa establertes. Així com ho fa amb aquesta fotografia, també ho podem veure en moltes de les altres sèries que té, com per exemple en *Woman with Veil, San Francisco* (1949), on en aquest cas, veiem a una dona d'una edat més avançada i amb trets facials prominents. Tots aquests últims trets es veuen reflectits en el meu projecte final, per un costat per tractar-se de fotografia quotidiana i per l'altre costat, per mostrar diferents dones sense importar l'edat i les seues característiques físiques, donant pas a la diversitat i l'autenticitat.

Lisette Model, diria que és una fotògrafa excepcional que per a l'època en la qual va començar a créixer com a artista, va ser una dona moderna i reivindicativa, que tal com he mencionat anteriorment, tenia una mirada poc convencional, trencava amb les composicions i temàtiques clàssiques del seu

fig. 4. Lisette Model, *Singer at Café Metropole*, 1946.

fig. 5. Lisette Model, *Woman at Coney Island*, 1941.

moment, i a més, amb els prejudicis socials i estètics com són els cànons de bellesa, tant amb dones com amb homes.

DINAMISME

William Klein és un fotògraf, cineasta i pintor nascut el 19 d'abril del 1926 a Nova York, Estats Units.

fig. 6. William Klein, *Big face in Crowd, New York, 1955*.

La seua fotografia es caracteritza, fet que ens pot recordar a Lisette Model, per mostrar la naturalitat del que podem veure en els nostres propis ulls diàriament. Així mateix, es caracteritza per l'ús majoritari del blanc i negre, amb grans contrastos, distorsions i desenfocaments com en *Big face in Crowd, New York* (1955) o *Highschool demonstration, Paris* (1995). I per mostrar i crear relats des de situacions difícils a unes més alegres, algunes també amb to irònic i satíric.

Klein és considerat un revolucionari de la moda, diríem que per desafiar les normes establertes del que és preparat i començar a fer una fotografia contrària al que s'havia vist abans en estudis fotogràfics. Aquest, fotografiava models de forma improvisada pels carrers de les ciutats, que igual que amb les anteriors fotografies més quotidianes, podríem dir que en moltes d'aquestes també es poden interpretar breus històries. Cal afegir que les dones fotografiades, en general, eren figures femenines atractives, atractives dintre del prototip femení, i que tot el pes visual es centra en elles, tal com podem veure en *Piazza di Spagna o Isabelle and white faces and the Opéra, St....*, (1963).

fig. 7. William Klein, *Isabelle and white faces and the Opéra, St...., 1963*.

En aquesta última podem veure un clar exemple de la influència que tenia amb la pintura i com l'aplicava en algunes sèries. En aquesta fotografia, es troba la figura de la dona com a focus central com si fora un maniquí, on al seu voltant es troba rodejada d'homes observant-la, els quals se'ls ha eliminat la identitat taxant els rostres de cada un d'ells, possiblement, com a crítica cap als homes i la seua relació i deshumanització cap a les dones i per la seua manera de tractar-les com si foren objectes. La figura de la dona també destaca perquè la seua mirada va directament cap a l'espectador i per la vestimenta, ja que va amb un to gris clar, a diferència dels altres que van tots vestits de negre. Tanmateix, destacar la sèrie *Club Allegro Fortissimo, Paris*, (1990) on a diferència del que he comentat, en aquesta, sí dona visibilitat a dones amb talles més variades.

Klein, tal com he comentat amb Lisette Model, es tracta d'un artista que va trencar amb les normes escèniques i tradicionals d'aquells temps des d'una perspectiva crítica i innovadora, fotografiant allò que passava pel seu voltant en el seu dia a dia, igual que també va fer amb la fotografia de moda, la qual la va traslladar del estudi al carrer.

IDENTITAT

Cindy Sherman és una fotògrafa i directora de cinema nord-americana nascuda el 19 de gener de 1954 a Nova Jersey als Estats Units.

L'obra de Sherman es caracteritza per oferir una visió crítica cap a la societat contemporània, aborda temes com la identitat o la violència de gènere i desafia els estereotips socials. Moltes vegades ho feia des de la *performance* representant diferents personatges i altres vegades utilitzava la postproducció digital per fer composicions més dinàmiques, com per exemple podem veure en *Untitled #661* (2023) una de les seues obres més recents on qüestiona la identitat desafiant els estereotips de com es suposa que ha de ser o s'ha de veure una persona, tot açò, a partir de diverses fotografies del seu cos i la tècnica del collage, combina entre elles diferents parts del rostre creant noves imatges i personatges amb aspectes fragmentats.

Destacar la sèrie *Centerfolds* (1981) on qüestiona la representació de la dona per part dels mitjans de comunicació i la seua relació amb els estereotips contemporanis. En aquest projecte Sherman encarna el personatge de dones aterrades tal com es mostra en les posicions corporals i en cada un dels seus rostres i la seua mirada intranquil·la. La posició de la càmera en quasi totes les fotografies està col·locada en picat o zenital, posicions que s'utilitzen moltes vegades per a transmetre la fragilitat i control del personatge, en aquest cas és així i a més, podria afegir que es tractaria de la mirada de l'altre, de l'home i del sistema que ens controla.

fig. 8. Cindy Sherman, *Untitled #661*, 2023.

Aquesta artista d'ençà que la vaig conèixer he tingut present la seua obra i la seua manera d'expressar-se per qüestionar i fer crítica social sobre temes com el gènere i la identitat, ja que la crítica social és una de les temàtiques que més m'interessen, tal com he mencionat al llarg d'aquest treball. Considere que l'obra de Sherman és extensa, però variada quant a estils i tècniques, motius pels quals la fan encara més enriquidora.

fig. 9. Cindy Sherman, *Centerfolds*, 1981.

fig. 10. Erwin Olaf, *Mature*, 1999.

fig. 11. Erwin Olaf, *Mature*, 1999.

ESCENIFICACIÓ

Erwin Olaf és un fotògraf nascut el 2 de juliol del 1959 a Hilversum (Països Baixos).

És un artista que la seua obra es caracteritza per tractar-se d'una fotografia d'estudi, narrativa, escenificada i teatral, on fins al mínim detall està tractat amb minuciositat, com és la il·luminació per a crear ambients misteriosos, dramàtics... i majoritàriament la col·loca de forma zenital per crear ombres sobre els personatges. Com he comentat, el seu treball es caracteritza per narrar històries i també, dona lloc a temes socials i culturals on amb tots aquests pretén fer pensar i reflexionar a l'espectador.

Amb relació al meu treball em centraré en la sèrie *Mature* (1999), una sèrie composta per diferents retrats on el focus central són dones d'una edat més avançada que es troben en diferents espais posant com models de revista o publicitat. Olaf apodera i mostra en tota la seua resplendor la bellesa d'aquestes senyores sense importar l'edat i les característiques pròpies que aquesta edat suposa, com les línies d'expressió.

Amb aquesta sèrie està fent una clara crítica al sector de la moda i tot allò que comporta respecte a la bellesa i l'edat. Amb motiu perquè en l'època dels noranta aquest tipus d'indústria encara es fixava solament en un perfil més jove i estereotipat, fet que amb el pas del temps està canviant a poc a poc.

Aquesta sèrie es veu reflectida en el meu projecte en el sentit que mostre la bellesa diversa, sense tindre en compte unes edats o unes altres, ja que hem de ser conscients que el nostre cos canvia i que les línies d'expressió, entre d'altres, estan bé, són normals i no hi ha res comparable que expressar autenticitat.

2.3 EL PAPER DE LES XARXES SOCIALS EN LA PROMOCIÓ DELS ESTÀNDARDS DE BELLESA.

Els mitjans de comunicació, sobretot els relacionats amb la publicitat, han tingut un paper destacat en la creació i conservació dels estereotips de gènere en la nostra societat, els quals promouen uns estàndards de bellesa femenins poc realistes.

En els últims anys, les xarxes socials s'han convertit en un dels mitjans clau per a la promoció dels cànons de bellesa, perquè actuen com un mecanisme de difusió (Garlick, 2020), afavorint a la generació d'estereotips i a l'aparició dels anomenats *influencers* o també, els famosos filtres de bellesa que editen el rostre. Segons l'article *Las Redes Sociales. Tipología, uso y consumo de las redes 2.0 en la Sociedad digital actual* de Caldevilla (2010) on cita a Cristina Alemany en unes jornades on aquesta comenta que:

Las Redes son formas de interacción social, definida como un intercambio dinámico entre personas, grupos e instituciones en contextos de complejidad. Un sistema abierto y en construcción permanente que involucra a conjuntos que se identifican en las mismas necesidades y problemáticas y que se organizan para potenciar sus recursos. (p. 46)

Aquests nous sistemes de comunicació tenen un abast global i, per tant, una influència significativa en la societat, especialment entre la gent més jove, generant conseqüències en el benestar psicològic, insatisfacció corporal i perjudicis en la percepció d'una mateixa, portant a la comparació i validació en altres persones. Tal com afirmen Jiménez i Sedano (2022), hi ha una relació significativa entre la dependència cap a les xarxes socials i la imatge corporal (Escribens i Yrigoyen, 2023).

A continuació, tractaré en detall el paper que tenen les xarxes socials, més concretament en la plataforma de Instagram, en la difusió dels estàndards de bellesa i com afecten en l'autoimatge, ja que es tracta del tema principal del meu projecte.

Per un costat, parlaré de com influeixen les influenciadores i els filtres de moda en la promoció dels estàndards de bellesa contemporanis, i a més, també de com interaccionen la resta d'usuaris en aquests dos factors. Per l'altre, donaré nom a algunes de les dones (moltes d'elles també influenciadores però d'un altre tipus, aquestes son minoria) que parlen i reivindiquen, en aquesta mateixa xarxa social, sobre l'acceptació i la realitat corporal. Adicionalment, recorreré a les teories de la comparació social del psicòleg social Leon Festinger (Estats Units, 1919) i la teoria de l'auto objectivació de la psicòloga Barbara Fredrickson (Amèrica, 1964).

La plataforma social d'Instagram, aplicació que pertany a Facebook, va ser creada l'any 2010 amb la intenció de ser una plataforma d'entreteniment per compartir fotos i vídeos d'una forma ràpida amb el nostre voltant. A més, es va fer amb la intenció de mantindre contacte amb familiars i amistats, i per interactuar amb altres usuaris i usuàries. Actualment, es tracta d'una de les xarxes socials més populars amb un major nombre d'usuaris a escala mundial, dels quals, la major part són joves menors de trenta-cinc anys (Wigdor, Loreta, Udovicich, 2021).

En aquesta plataforma, com he mencionat abans, permet a la gent compartir fotos i vídeos (materials que es poden manipular amb diferents tipus de filtres) amb els seus seguidors, els quals poden interactuar amb els continguts reaccionant, comentant o, donant m'agrada, funció que moltes vegades pot portar

a l'obsessió per a buscar l'aprovació dels altres o com bé s'explica en l'article *Instagram: La búsqueda de la felicidad desde la autopromoción de la imagen* "...emergen la esperanza de la felicidad por gustar, seducir, vincularse con otro/a y el temor ante la indiferencia o el rechazo." (Wigdor, Loreta, Udovicich, 2021, pag.13).

A més de la preocupant sobreexposició que es fa a aquest tipus de mitjà, el seu ús també s'associa a un possible impacte en la imatge corporal de les usuàries (Martín, Chaves, 2022), conseqüència que es pot relacionar per seguir perfils com el de les famoses influenciadores, comptes de cirurgia estètica o inclòs, persones anònimes més properes.

Una influenciadora, més coneguda amb el terme anglòfon *influencer*, és segons la Real Acadèmia Espanyola (RAE, s.f.) "persona con capacidad para influir sobre otras, principalmente a través de las redes sociales.". Per a moltes, son persones referents amb un model de vida a seguir. I hi han influenciadors de diferents tipus com per exemple de moda, esport, maquillatge o *gamers*¹, entre d'altres. Segons un anàlisi mencionat per Teresa Martín i Beatriz Chaves sobre "El Estudio de los 500 Españoles más influyentes", s'afirma que els comptes més famosos i que més influeixen en el nostre país és el de les dones. Aquestes persones amb vides públiques i amb milers i milions de seguidores, les quals han augmentat des de l'aïllament per la COVID-19 (Escribens, Yrigoyen, 2023), es dediquen principalment a presumir d'èxits continus i a promoure productes i un estil de vida que moltes vegades és inaccessible per a la majoria de les usuàries. La major part d'aquests perfils d'influenciadores, les quals reben més comentaris, reaccions i *likes* en els seus continguts per part de l'audiència dia a dia, i que, per tant, són les que més exposades estan, són perfils on el seu contingut són un 71,25% sobre moda i bellesa (Martín, Chaves, 2021), ja siga per promoció d'aquests a partir de marques conegudes o per pujar fotografies on el focus principal és l'estilisme de la xica: roba, maquillatge i pentinats. Aquests continguts promouen un estil de vida ideal i a més, aquestes tipus de *influencers* formen part dels estàndards de bellesa actuals. Tal com diu la sociòloga Esther Pineda (2021) "reproducen, promueven y monetizan los estereotipos de belleza hegemónicos" (La belleza es un mecanismo de dominación., paràg. 9), fent que les espectadores vulguen aspirar a ser com elles, a comprar els productes de bellesa que promocionen i a seguir un estil de vida semblant, generant moltes vegades una autoestima baixa per no poder arribar a assolir eixe tipus de vida il·lusòria. Les influenciadores tenen un paper amb molt d'impacte sobre elles.

Un altre factor amb impacte sobre la promoció dels estàndards de bellesa en aquestes xarxes socials són els filtres de bellesa que podem trobar en les històries d'Instagram però també en altres plataformes com Snapchat o TikTok. Aquests filtres són capaços de suavitzar la pell per no tindre 'imperfeccions' com arrugues o granets, altres canvien la grandària del nas fent-lo més menut i finet, també els

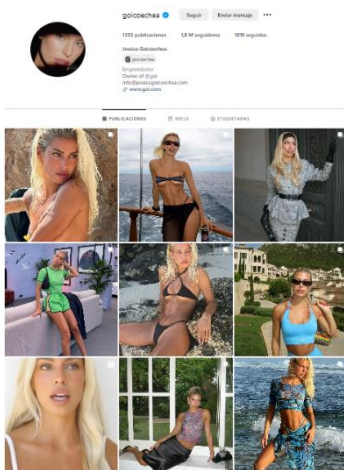

fig. 12. Perfil de la influenciadora Jessica Goicoechea.

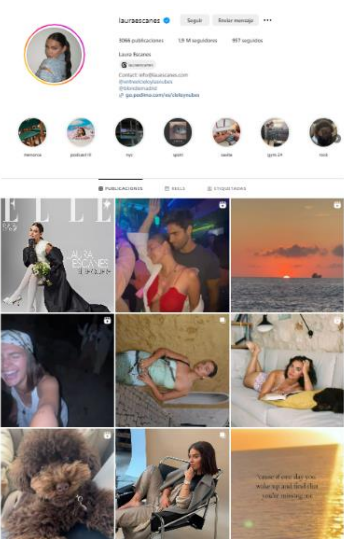

fig. 13. Perfil de la influenciadora Laura Escanes.

¹ Terme anglòfon que dona nom a una persona que dedica gran part del seu temps als videojocs.

llavis més voluminosos, canvi del color i tamany dels ulls i altres també tenen la capacitat de modificar el rostre sencer amb totes les variants anteriors. El que provoquen aquestes ferramentes és que les persones s'acostumen a veure's amb eixa aparença, el que pot portar a voler veure's contínuament amb eixe aspecte i, per tant, voler fer-se retocs estètics, que segons el diari de la Ràdio Associació de Catalunya, la Societat Espanyola de Medicina Estètica afirma que cada vegada hi ha més joves que comencen a fer-se retocs estètics i s'ha vinculat amb el problema de la pressió estètica que hi ha a les xarxes socials, especialment a Instagram (Generico, 2022).

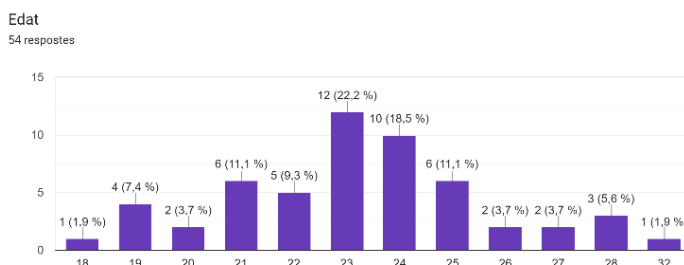
Hi ha molts més factors en la xarxa social d'Instagram, a banda de les influenciadores i filtres de bellesa, que donen lloc a la promoció dels cànons de bellesa contemporanis com els comptes de cirurgia i retocs estètics o els anuncis que poden sorgir de maquillatge, cremes, moda, etc. Tots aquests, d'una manera o altra poden influir negativament en la imatge personal i en el benestar psicològic de les persones. Algunes de les conseqüències que es pot donar per consumir aquest tipus de xarxa són: buscar constantment l'aprovació d'altres perfils, la comparació amb altres persones, tant físicament, com per estils de vida de luxe i la distorsió de la realitat, portant a una baixa autoestima, problemes de salut mental com l'ansietat i trastorns alimentaris, relacions superficials...

Les conseqüències que generen les xarxes socials es poden afirmar amb la teoria de la comparació social, originada pel psicòleg social Leon Festinger (Estats Units, 1919) en 1954 i amb la teoria de l'auto objectivació, de la psicòloga Barbara Fredrickson (Amèrica, 1964) en 1977. La primera teoria afirma que les persones tendim a comparar-nos amb altres per avaluar-nos millor. Si ho relacionem amb les plataformes socials, ens podem adonar que moltes vegades utilitzem imatges d'aquestes influenciadores com a referència, per a assemblar-nos a eixos estàndards i per seguir un estil de vida semblant, cosa que, moltes vegades pot portar a l'enveja i a una baixa autoestima per intentar seguir aquells estils de vida tan idealitzats. Respecte a la segona teoria, ocorre quan les dones comencen a veure's com a objectes, és a dir, quan es preocupen més per com es veuen que per com es senten psicològicament. Tot açò, genera una constant cerca i aprovació per com ens veuen els altres, normalment a través de *likes* o comentaris en xarxes com Instagram, tractant-nos a nosaltres mateixa com a catàlegs en línia (Alkhowaiter, 2016).

2.3.1 QÜESTIONARI SOBRE LA INFLUÈNCIA D'INSTAGRAM EN L'AUTOIMATGE I EL BENESTAR PSICOLÒGIC.

Algunes de les conseqüències comentades anteriorment, les he pogut contrastar gràcies a un formulari que vaig realitzar amb Google Drive (<https://forms.gle/oEE4fdGHSwMkqgBf9>) i que vaig compartir a continuació per WhatsApp i també per Instagram, lloc on ha arribat a més gent. El qüestionari es

presenta com un estudi per al meu treball final de grau amb la intenció d'investigar la influència que té Instagram amb la promoció dels estàndards de bellesa contemporanis i com aquests, afecten l'autoimatge i el benestar psicològic de les persones. A més, es comenta que les respostes són anònimes i confidencials, amb només finalitats acadèmiques. Tot seguit, es troben les preguntes, onze preguntes obligatòries i una opcional, i centrat en les conseqüències que poden generar les influenciadores i filtres de bellesa. Hi ha hagut una participació total de 54 persones on l'edat varia dels 18 als 32 anys i amb relació al gènere són un 75,9% dones, un 22,2% homes i un 1,9% d'altres.

En el formulari s'ha pogut comprovar que el 57,4% de les persones alguna vegada ha utilitzat filtres de bellesa per millorar la seua aparença física, amb filtres com suavitzar la pell o augmentar llavis. Així mateix, més de la meitat de les participants s'han sentit vulnerables amb Instagram, molts d'aquests i aquestes alguna vegada s'han comparat amb altres, s'han sentit insegurs/es o han intentat canviar la seua imatge personal per assemblar-se a altres, fets que es poden relacionar amb una baixa autoestima. Aquesta última també es verifica amb les dades aconseguides, on el 63% afirma que Instagram ha afectat o afecta en la seua autoestima. I un 35,2% ha arribat al nivell de deixar d'utilitzar aquesta plataforma per sentir-se mal amb les imatges que circulen dia a dia.

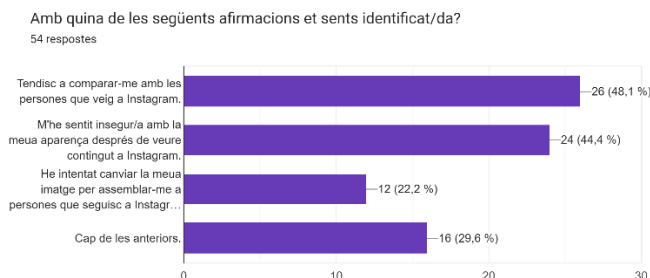

fig. 14 i 15. Resultats finals del qüestionari.

L'última pregunta era opcional ja que es tractava d'afegir un comentari addicional o alguna experiència personal a compartir sobre com els ha afectat o afecten les xarxes socials en la percepció de la bellesa, en total vaig rebre cinc respostes de diferents participants (P1, P2, P3, P4, P5):

P1: *“No sé fer-me fotos per a les històries sense posar-me filtres perquè no em veig bé.”*

P2: *“No per la bellesa, sinó pel tipus de vida que mostren els influencers.”*

P3: *“Al final les xarxes socials són en gran mesura el reflex de la societat, les persones tendim a comparar-nos de per si en el nostre dia a dia, independentment de les xarxes socials. Simplement, pense que potser aquestes potencien aquesta situació de comparació constant perquè veus molta quantitat de persones que ni coneixes de totes les parts del món i de totes les formes i colors. Tal vegada, les xarxes socials també siguen bones per a visualitzar diferents cossos i condicions que fins ara ignoràvem. Bàsicament, pense que el problema no és tant de les xarxes socials, sinó que de l'ús que fem d'elles, dels ulls que ho veuen i de la situació personal per la qual estiga transitant cada persona.”*

P4: *“No em crec tot al 100% del que publiquen els o les influencers. Però sí estem exposats a tot el que veiem: vida de luxe, cos de 10...”*

P5: *“He sentit que Instagram era positiu en rebre comentaris d'aprovació i de “que guapa estàs”, però no m'he adonat que en realitat ha sigut una forma d'enganxar-me a què la gent em diga que bé que estic i quan no ho he tingut, m'he sentit mal i que no estava fent les coses bé... et dona uns segons d'autoestima, però en realitat és una forma d'enganxar-te a voler continuar publicant contingut ‘perfecte’...”*

Amb aquests comentaris i les respostes comentades anteriorment podem confirmar que evidentment, les xarxes socials com Instagram influeixen en la promoció dels estàndards de bellesa contemporanis i sobretot entre la gent més jove (com ja s'ha afirmat al principi d'aquest capítol), provocant conseqüències en el benestar físic i mental de cada u.

2.3.2 CONTINGUT REAL.

En aquest apartat donaré nom a diferents dones que formen part dels meus referents, que m'han influenciat per a portar avant aquest treball i també, en l'àmbit personal, m'han ajudat a veure la realitat de les imatges que veiem per diferents mitjans de comunicació i de la societat en la qual vivim. Aquestes, també es poden anomenar influenciadores d'Instagram perquè tenen un nombre elevat de seguidors gràcies al contingut que fan promovent la diversitat i autoacceptació corporal, mostren i parlen de la realitat, però no tenen la mateixa visibilitat i audiència que les altres, ja siga per no tindre un cos normatiu, per fer crítica social o pel simple fet de parlar sobre certs temes sense tabús.

AME SOLER (TRES VOLTES REBEL)

fig. 16 i 17. Ame Soler. *Cossos d'estiu*, 2021.

Ame Soler més coneguda com a *Tres Voltes Rebel* és una artista nascuda a Almussafes (València) el 1994 la qual compta amb més de cent mil seguidors/es a Instagram. Ella es dedica a fer il·lustracions amb aquarel·la sobre diferents temàtiques de crítica social amb caràcter reivindicatiu, però el que més tracta és el feminisme: apoderament, sororitat entre les dones i l'autoacceptació corporal. Una de les seues sèries més destacades és *Cossos d'estiu* (2021), la qual compta amb diferents il·lustracions que va fer a partir de fotografies de seguidores seues, les quals va demanar amb antelació. És una sèrie composta per vuit figures de dones on mostra, celebra i reivindica la diversitat de cossos. Aquesta sèrie està dedicada a la temporada de l'estiu, època de l'any en què apareixen més inseguretats per anar a la mar o per veure els nostres cossos més exposats a causa de la calor. Aquesta sèrie en concret ha influït en el meu treball per mostrar i normalitzar tota mena de cossos sense importar si la talla és més xicoteta o més gran, ja que tant unes talles com altres, ambdues poden tindre complexos marcats per les normes dels estàndards de bellesa.

La seua obra també ha enriquit la meua visió i anàlisi, m'impulsa a lluitar per les desigualtats i injustícies de la nostra societat, m'influeix en cada una de les seues il·lustracions pel seu caràcter crític amb la societat i sobretot a ser conscient de com poden afectar els canons de bellesa a les persones.

FREEDA

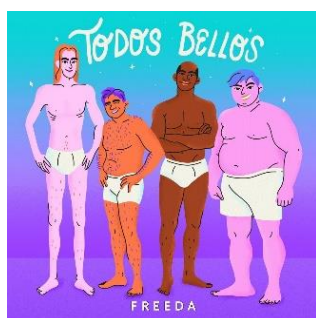

fig. 18. Il·lustració del mitjà digital Freeda, s.f.

Freeda és un mitjà digital d'entreteniment que va nàixer a Itàlia en 2017 i que es va incorporar a Espanya l'any 2018 on el cent per cent de la direcció són dones. Actualment, compta amb un milió quatre-cents mil seguidors/es en Instagram on la major part és audiència jove, i es tracta d'una plataforma que es centra principalment en crear contingut audiovisual sobre temes diversos i actuals relacionats amb les malalties rares, la salut mental, feminisme, sostenibilitat, etc., amb la intenció de donar visibilitat a aquelles històries que no tenen cabuda en els mitjans de comunicació tradicionals. En quant a la relació amb el meu treball, aquesta plataforma crea contingut on promociona la diversitat corporal a partir de imatges o vídeos, normalitzant els pèls corporals i la decisió de cadascú de llevar-se'ls o no, els diferents tipus de pell ja siga de diferents tonalitats o inclòs amb taques, les diferents talles que hi han i ajudar a comprendre que una talla no ens defineix com en la il·lustració de la figura 18, entre moltes altres. Aquest contingut moltes vegades també s'ajuda amb entrevistes a figures públiques com models, cantants, activistes, artistes, experts professionals o persones comunes amb experiències que cal donar visibilitat. Un exemple és l'entrevista que se li ha fet recentment a Bea Fernández, una cantant i ex-concursant d'un programa televisiu amb un nombre molt elevat d'espectadors, en aquest vídeo comenta que ella sempre ha tingut problemes

fig. 19. Fotograma del mitjà digital Freeda, 2024.

per la seua aparença física, fet pel que ha tingut que lluitar per aconseguir confiança en ella mateixa i superar molts reptes, per pujar amb seguretat dalt d'un escenari i també per a ballar. A més, agraeix que cada vegada els i les més menudes de casa tinguen més referents en diferents aspectes físics, cosa que abans no es veia tan freqüentment i que ella mateix haguera agraït.

Aquest mitjà audiovisual que podem trobar en diferents xarxes socials considere que és molt positiu, a més d'educatiu, per a la població que consumeix aquestes plataformes, perquè dona una visió àmplia sobre temes socials que cal seguir treballant per promoure una igualtat, diversitat i inclusivitat major en la nostra societat.

BREE LENEHAN

Bree Lenehan és una creadora de contingut nascuda el vuit de juny de 1996 en Austràlia i compta amb més de nou-cents mil seguidores en la plataforma d'Instagram. Lenehan defensa el moviment de la positivitat corporal i l'autoacceptació pel que es dedica a publicar imatges comparatives del seu propi cos per mostrar com són de poc realistes moltes de les fotografies que veiem en Instagram i així, puguem prendre consciència. Les imatges que publica són dues fotografies d'ella mateixa on per una part veiem una posició del seu cos més preparada i fixa, on en un principi es tracta d'un cos dintre de les normes de bellesa, i per l'altra part veiem el seu cos amb una posició més relaxada mostrant els plecs de la regió abdominal, estries, cel·lulitis o el greix localitzat en el mentó. A més, les fotografies van variant de perspectives, angles, il·luminació, roba (esportiva, vestits, banyadors...), detalls del cos, etc. Amb tot això, dona visibilitat al fet que per tindre una talla més menuda no vol dir tindre un cos perfecte sense inseguretats ni molt menys, ja que ella no és una xica amb un cos voluminos. I sobretot, com ja he comentat, ajuda a adonar-nos que no tot el que veiem en celebritats o influenciadores de bellesa és real. Per un altre costat, crea audiovisuals on parla de les inseguretats i el que és normal en els cossos, i a més a més, sobre un aspecte que considere que és molt important en alguns dels seus continguts, és que ens recorda que el nostre cos va canviant a mesura que ens fem més grans, Bree Lenehan menciona en un vídeo seu "Your body is forever-changing... Don't waste this precious life at war with yourself" (Lenehan, 2023). De la mateixa manera que Lenehan, podem trobar altres perfils que creen un tipus de contingut semblant com l'esportista Molly Ava.

fig. 20 i 21. Imatges del perfil d'Instagram de Bree Lenehan.

Aquests últims perfils que he comentat són uns de molts altres que podem trobar en Instagram i que ixen del típic perfil amb un esquema superficial. Així doncs, he escollit aquests tres perquè són tres tipus de perfils diversos amb diferents característiques que podem trobar i que trenquen els esquemes dels convencionals. Mostren la part positiva que pot haver de fer ús d'aquestes

xarxes, ja que se centren en celebrar la diversitat corporal i fomentar l'autoacceptació, mostrant una bellesa real. També podria afegir perfils com el de la model i lluitadora contra els cànons de bellesa, Marina Llorca, la qual és coneguda per exposar el seu cos 'no normatiu' a Instagram amb molta seguretat i confiança, motiu pel qual s'ha convertit en una referent per a moltes dones.

Totes aquestes m'han influenciat positivament, ja que he après a valorar la pluralitat en la bellesa, acceptant tota classe de formes i expressions corporals, i sobretot a respectar i no jutjar.

2.4. ALTRES ARTISTES QUE HAN INFLUENCIAT LA MEUA PRODUCCIÓ.

En els últims capítols he estat comentant diferents artistes i influenciadores que forment part dels meus referents. Els artistes Lisette Model, Erwin Olaf, Ame Soler i les creadores de contingut com Freeda o Bree Lenehan. Però també dec fer menció a Sophie Calle.

SOPHIE CALLE

Sophie Calle és una artista conceptual, fotògrafa i escriptora nascuda el 9 d'octubre de 1953 a París (França).

L'obra de Calle em va inspirar en la part narrativa, en contar històries autobiogràfiques i d'experiències personals. També, l'enllaç que fa amb la fotografia i el text, la manera d'estructurar el conjunt de les dues: intercalant fragments amb imatges tal com fa en les sèrie *Les Dormeurs* (1979) o en *Suite Vénitienne* (1980). En aquestes dos últimes, documenta els comportaments o moviments d'allò que observava i també les converses i intimitats que li podien contar les persones que va conèixer en la primera obra mencionada.

En la meua obra vec reflexada la manera d'estructurar i combinar el text amb les fotografies i la meua narració en sí, ja que es tracta d'un text on he connectat la meua pròpia experiència personal amb allò que veia quan estava fotografiant.

fig. 22. Sophie Calle, *Les Dormeurs*, 1979.

fig. 23. Sophie Calle, *La suite Vénitienne*, 1980.

3. PRODUCCIÓ ARTÍSTICA

El punt següent tracta el resultat de la producció artística que s'ha realitzat al llarg d'aquest procés, a partir d'una investigació prèvia, realitzada a partir de llibres, articles i continguts audiovisuals, que tracten sobre els cànons de bellesa imposats en la nostra societat passada i actual, i a més també, la investigació de referents fotogràfics conceptuals i tècnics. L'objectiu principal d'aquesta sèrie fotogràfica és fer reflexionar a les persones sobre com avui en dia, en l'any 2024, els ideals de bellesa persisteixen entre nosaltres, influenciats per motius com són els mitjans de comunicació, i més concretament, les xarxes socials. A banda de, trencar una vegada més amb aquestes idees, mostrar la bellesa real dels nostres cossos i la nostra pell, fer veure a la nostra societat que les fotografies que surten en molts mitjans i plataformes no són reals i tampoc "perfectes" com volen fer-nos veure, amb tots aquells filtres, poses, retocs estètics, etc.

3.1 PREPRODUCCIÓ.

La part de la preproducció va començar el curs passat quan estava en tercer de grau amb l'assignatura de Metodologia de projectes, on vam haver de començar a pensar cap a on volíem enfocar el nostre TFG. Després de donar-li unes quantes voltes vaig decidir fer-lo sobre el cos femení i la bellesa, sense tindre molt clar com enfocar-lo, però ja tenint una idea clara i a més, si fora possible, volia fer-lo en un espai obert i amb llum natural, ja que anteriorment ja havia treballat amb el cos, però amb un estudi fotogràfic i volia fer alguna cosa diferent.

Quan vaig començar el quart curs vaig continuar amb la mateixa idea que portava anteriorment i vaig aprofitar l'assignatura de Projectes fotogràfics (cursada en el primer quadrimestre) per tindre un primer contacte amb el qual seria el meu tema per al treball final de grau.

La preproducció també es va basar en pensar amb el material que em podria fer falta i les localitzacions per fer les fotografies. Respecte al material, no ho vaig tindre complicat perquè ja disposava d'una càmera rèflex pròpia amb un objectiu de 18 – 55 mm, trípod, dues teles (una negra i l'altra blanca) per poder utilitzar-les com a fons i un anell de llum amb el qual puc modificar la intensitat de llum o la tonalitat. La planificació en aquest primer projecte també va ser important, ja que em vaig haver d'organitzar amb les divuit xiques que vaig haver de fotografiar. Més avant, segons com anaven eixint les següents proves, vaig anar modificant material, canviant i llevant, fins al resultat final, on sols vaig fer ús del mòbil i de la llum natural.

3.2 PRODUCCIÓ.

Com s'ha pogut comprovar en el capítol on parle sobre la metodologia, aquest treball ha tingut molts girs, i una part molt important i a destacar: les proves realitzades per a arribar a la sèrie de fotografies finals. Les quals, podríem dir que han passat d'una fotografia més clàssica a una més inusual.

Les primeres proves van ser amb l'assignatura de projectes fotogràfics que com he comentat en el capítol 1.2 Metodologia, el que vaig fer va ser demanar a diferents companyes i amigues del meu voltant (jo inclosa), en total 20 xiques, que em deixaren fotografiar la part que més i menys els agradava d'elles mateixes, i amb totes aquestes fotografies que van eixir, vaig fer una composició aleatòria, sense donar pas a la comparació i sense donar més importància a unes que a altres. Aquestes imatges les vaig fer en un espai tancat perquè l'opció de fer-les a un espai obert i llum natural, per la temporada en la qual estàvem, hivern, era un mica complicat, i per això vaig fer un xicotet estudi a ma casa amb una tela negra per al fons i l'anell de llum. Tanmateix, vaig fer una autorització perquè totes les participants em donaren el consentiment per fer ús de les fotografies en l'àmbit acadèmic, ja que es tracten de fotografies íntimes i no volia tindre cap problema més posteriorment.

Una vegada acabat el projecte anterior i haver tret unes conclusions, cap al març vaig continuar fent proves. Per una banda, amb les meues amigues i per l'altra amb ma mare, i tenint en compte que volia aconseguir unes fotografies les més naturals i el menys posat possible, un poc el contrari del que havia aconseguit amb el primer contacte. En primer lloc, a les meues amigues les vaig fotografiar un dia d'excursió, en un moment després de dinar on estàvem de conversa i totes elles relaxades. Vaig traure imatges on apareixien diferents parts superiors i inferiors del cos de cada una d'elles, amb aquesta xicoteta sèrie vaig aconseguir una aproximació d'allò que volia: naturalitat i cossos reals, però no m'acabava de

fig. 24. Marina Cardona, *La bellesa: ambigüitat intrínseca?*, 2024.

convéncer per la manca de varietat i també perquè no em cridaven massa l'atenció. Algunes de les fotografies que vaig aconseguir:

fig. 25, 26, 27, 28, 29 i 30.
Proves a amigues, 2024.

Pel que fa a les fotografies que vaig fer a ma mare, sense voler-ho, la majoria donaven lloc a un altre concepte i perspectiva, al de 'ama de casa', i per això vaig haver de pegar-li una volta i continuar provant altres coses. Algunes de les primeres fotografies a ma mare:

fig. 31, 32, 33, 34, 35 i 36.
Proves amb ma mare, 2024.

Amb aquestes proves, tant les de les meues amigues com les de ma mare, encara es notava la incomoditat de tindre algú amb una càmera fent fotografies. Al final, la càmera que estava utilitzant té un objectiu de 18 mm – 55 mm, aleshores, sense voler-ho, per traure certs enquadres i plans, havia d'aproximar-me a les persones, fet que els incomodava. I arran d'aquest fet, es posaven un poc tenses i la naturalitat que estava buscant, moltes vegades, desapareixia, just el que no volia.

Amb tot açò, vaig decidir sol·licitar material a la facultat, una càmera amb objectiu 18 mm – 136 mm, per evitar els problemes com els que em sorgien amb l'objectiu anterior. El primer contacte amb aquesta càmera va ser per posar en pràctica la seua funcionalitat, ja que no estava acostumada a aquest tipus de càmeres i a utilitzar un objectiu d'enfocament manual. Vaig començar un altra vegada a fer-li fotografies a ma mare, alhora també i com aquestes últimes continuaven sense convèncer-me perquè seguia veient un altre context i no el que buscava. Pel que vaig començar a fer-me vídeos a mi mateix per a continuació poder traure fotogrames de diferents moments del dia i situacions, cuinant, fent treballs... Es va tractar d'una feina bastant complicada per aconseguir la naturalitat que estava buscant, a més de varietat entre les imatges. Tanmateix, va ser complicat per traure bons enquadres i enfocats, pel que vaig decidir anar per un altre camí, a més que els resultats no em deien res. Alguns dels fotogrames que van eixir:

fig. 37 i 38. Fotogrames-proves, 2024.

Sempre que agafe el transport públic, observe molt el meu entorn i en com interactuen les altres persones ja que em fa prou curiositat que cada u té la seua vida, rutina i problemes propis. Inconscientment, també em fixe en com van vestides, en els cossos, que majoritàriament totes porten el mòbil en mans... I em causa curiositat com som de diferents unes amb altres.

Un mes arrere, un dia en un dels trànsits cap a la universitat, frustrada per no saber cap a on tirar amb les fotografies per al projecte final, vaig caure amb la idea de fer fotografies a les dones en aquell mateix transport. Observava naturalitat, distracció i diversitat, tant de cossos com d'edats, punt que em pareixia també interessant i que m'havia sigut difícil trobar en proves anteriors. Des d'aleshores, vaig començar a fer proves i a mesura que passava el temps, i anava tenint varietat, em va semblar una idea interessant i que complia amb els objectius que tenia marcats.

Pel que fa a la part més tècnica, per una banda, aquestes fotografies estan realitzades amb un mòbil, més concretament amb un OPPO Find X5, dispositiu que col·labora amb la marca fotogràfica *Hasselblad*, motiu pel qual la càmera obté unes imatges de prou bona qualitat. Si és veritat, que vaig haver d'utilitzar el *zoom*, per motius que ara explicaré, i no tenen la millor resolució, però pense que malgrat això, no perd massa la qualitat i s'aprecien els detalls i les textures de la pell. Respecte a l'enquadrament, la veritat és que no els feia amb molta cura, però tampoc em preocupava, ja que el meu treball també està relacionat amb Instagram, i estava la idea d'allunyar-me de les imatges preparades que trobem en la plataforma.

Per un altre costat, vaig haver de ser molt prudent per no incomodar a ningú i al mateix temps, tindre molta cura per no mostrar la identitat de la gent. Motius pels quals no podia aconseguir moltes imatges en un viatge, ja fora cap a la universitat, tornant a casa o cap a un altre destí com Garbí o la Malva-rosa. Potser en un d'aquests obtenia una o dues fotografies, però moltes vegades cap, ja fora perquè no hi havia dones prop meu o el transport anava molt ple.

En resum, una de les meues idees inicials era aconseguir una sèrie fotogràfica feta a partir d'una càmera rèflex digital amb un resultat més professional pel que fa a la qualitat de la imatge. El context el tenia menys clar, dubtava entre plató amb focus o amb llum natural, encara que optava més per aquesta última, i és per això que la major part de les meues proves són en espais quotidians. Les últimes proves i fotografies finals que vaig fer van ser al tramvia, un espai públic on vaig haver de

ser discreta per no incomodar a ningú, i tanmateix, vaig tindre en consideració no incloure els rostres de les dones per qüestions de privacitat.

3.2.1 Narrativa.

Des que vaig començar a aconseguir les fotografies finals vaig tindre clar que aquestes havien de tindre un acompanyament amb text, perquè així, el conjunt de totes s'entenguera millor i a més perquè volia que tinguera una part més personal. En un principi vaig pensar en col·locar frases curtes en cada una de les imatges, però finalment, vaig optar per fer una narrativa un poc més extensa. La narrativa és un text propi, escrit des de la meua perspectiva i del moment en què feia les fotos, però també, està escrit des de la meua experiència, les meues inseguretats, d'allò que sent i des del meu interior personal i íntim. I diu així:

El transport arriba.

M'endinse i comença el trajecte.

Observe el que m'envolta de dalt avall i els pensaments d'inseguretat comencen a envair el meu cap i el meu pit, arran de l'ansietat. Em compare i m'enfonse entre els meus pensaments.

Sent la pressió constant dels cànons de bellesa imposats per la societat, una societat estereotipada, amb un unes normes que circulen constantment pels mitjans de comunicació com les xarxes socials.

Imatge darrere imatge, un sol rostre i un sol cos alabat per milers d'indústries i persones.

Dia darrere dia, continue amb els meus trajectes i alhora continue observant, cada dia, un poc més enllà.

I observe. Observe les diferents dones majors amb les quals em creue, les quals potser van a fer la compra o a fer una passejada. Les seues mans arrugades i amb taques mostren la bellesa del pas del temps, parlen de lluita i d'experiència.

A la meua esquerra es troba una jove asseguda. Porta un vestit curt i mostra les seues cames cobertes de pèl corporal i de tatuatges, cada un d'ells amb una història. Ella es mostra amb una posició relaxada, no està pendent dels altres i del possible judici alié.

3.3.1 FOTOGRAFIES FINALS

En aquest subepígraf col·locaré algunes de les 26 fotografies finals, les altres estaran en annexos.

fig. 40, 41, 42, 43, 44, 45 i 46.
Fotografies finals.

3.3.1 OBRA FINAL I COMPOSICIÓ EXPOSITIVA

Una vegada fetes les correccions, vaig portar a imprimir les fotografies. Primer vam reproduir tres d'elles per comprovar si les imatges es veien bé o amb una qualitat baixa i per saber si es devien imprimir en una mida més menuda, tot això perquè tal com he comentat anteriorment, les fotografies estan fetes amb el mòbil més el zoom i no sabia com podrien eixir. Finalment, van ser impreses totes elles en una mida de 13x13cm i després amb una retalladora vaig haver de llevar els marges sobrants.

Amb les fotografies i el text imprès, tocava fer una composició amb tot. Tal com he comentat abans, per aquest treball, he volgut seguir la línia de Sophie Calle per a combinar la narrativa amb les imatges, intercalant fragments entre elles.

Vaig decidir que en el cas de ser exposades les fotografies, una possibilitat seria que aquestes anaren en dues files a l'altura de la mirada i cada fila amb 13 fotos més els fragments intercalats, per així, fer que la gent faça un recorregut des de l'esquerra cap a la dreta, simulant un trajecte. El mateix que passa quan viatgem amb el transport, com en aquest cas, el tramvia. Comentar també, que el resultat que es veu a continuació no em desagrada, però m'agradaria fer altres proves per aconseguir un suport més rígid amb un paper més gros o un altre format com el cartó ploma per donar-li més qualitat al resultat final, i a més a més, provar altres dimensions per donar-li més pes i importància a les imatges.

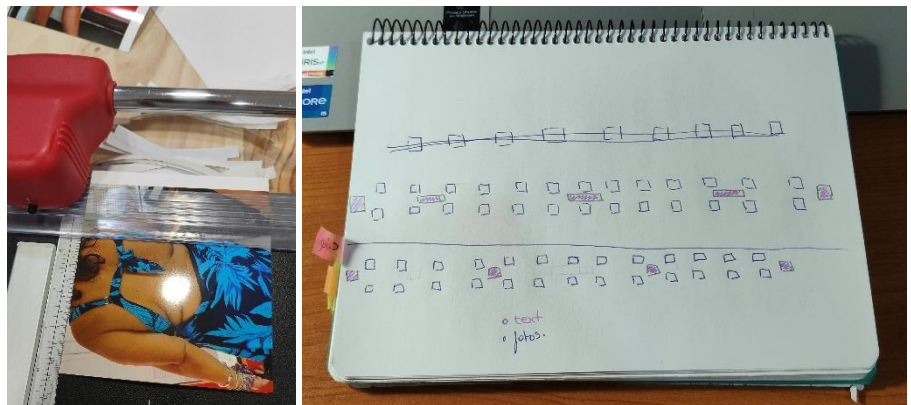
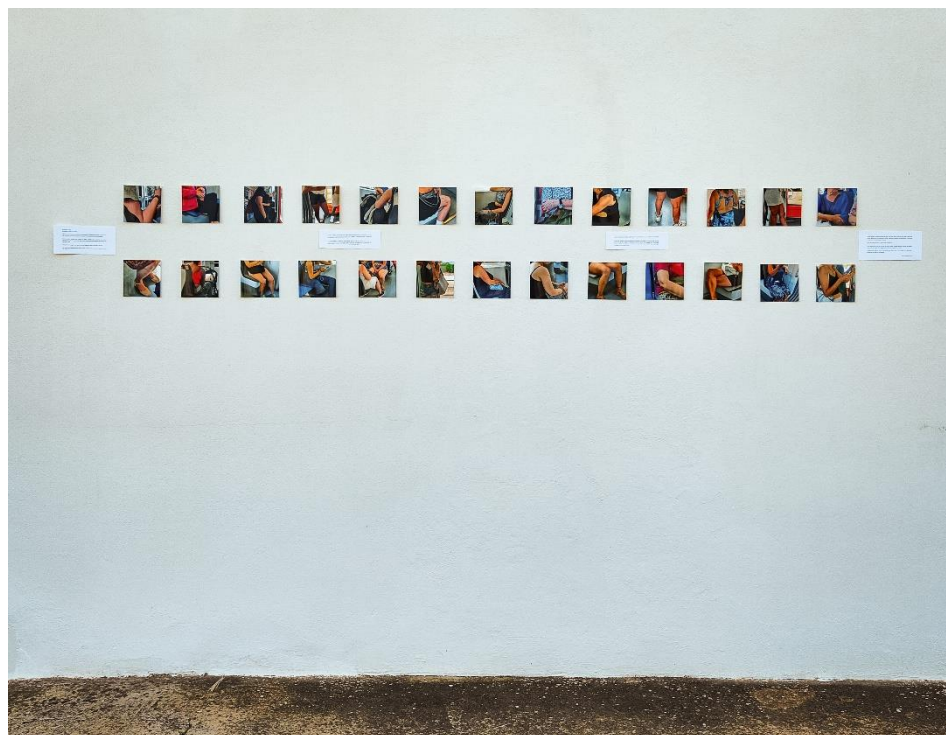

fig. 47. Procés.

fig. 48. Esbós de la possible composició final.

RESULTAT FINAL:

(Imatges en tamany gran als annexos)

Enllaç a video de l'obra:

https://drive.google.com/drive/folders/1hufaB_93H2cmgimyOvZOTeVsTSNEPhpA?usp=sharing

fig. 49. Composició final.

fig 50. Zoom.

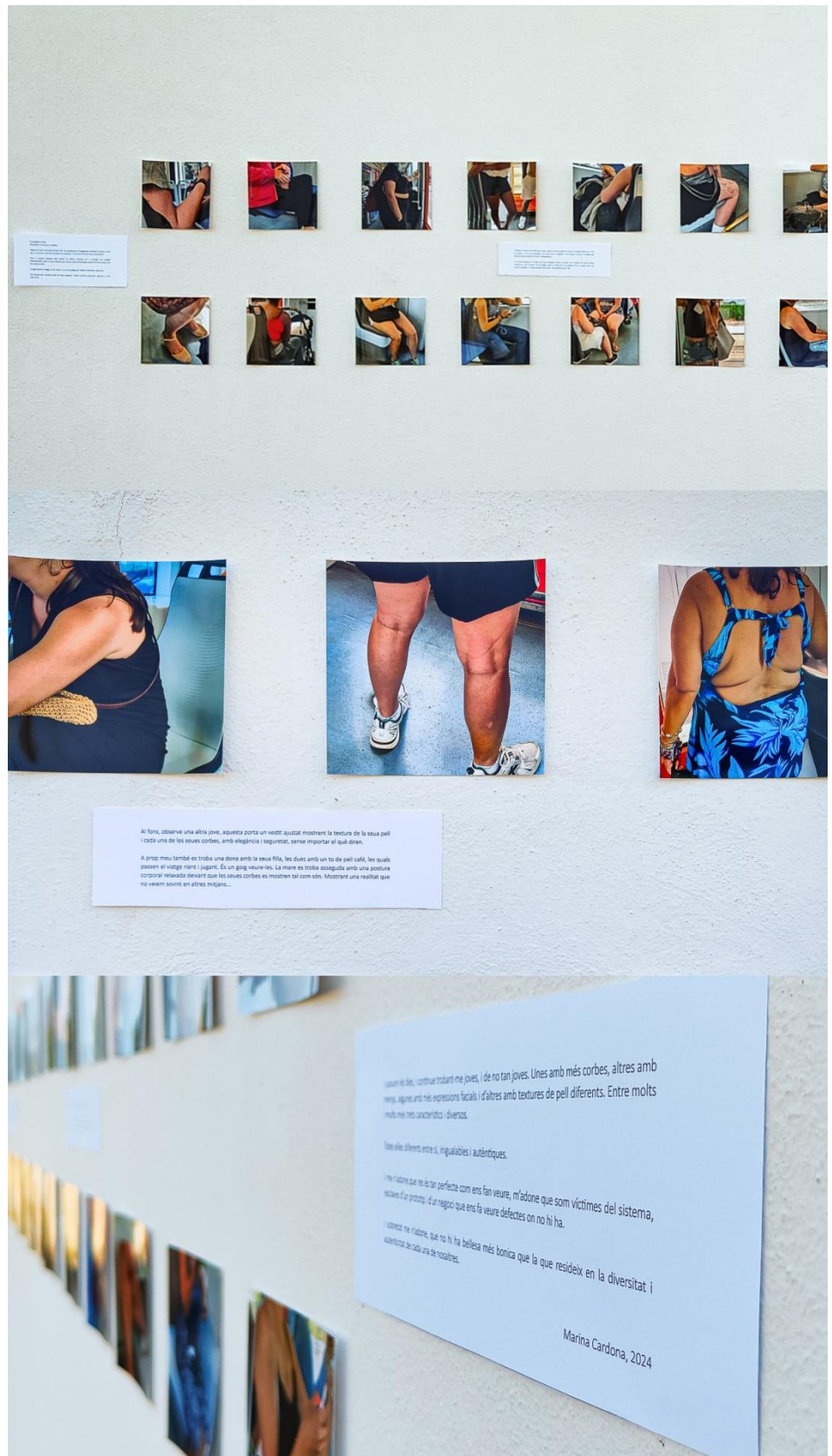

fig. 51. Collage.

4. CONCLUSIÓ

Aquest treball final de grau tenia com a objectiu principal realitzar un projecte fotogràfic que trencara amb els ideals de bellesa contemporanis establerts i amb els esquemes planificats de les plataformes socials amb més audiència i finalment, s'ha aconseguit, he aconseguit una sèrie fotogràfica on mostre naturalitat i diversitat de cossos i un tret que també em pareix important és que les fotografies són en un context quotidià, fet que m'ha ajudat a trobar allò que buscava, sempre cuidant la privacitat de les persones fotografiades i sense incomodar. A més, he aconseguit donar-li un toc personal gràcies a la narrativa que acompanya a les fotografies, en la qual, mostre algunes de les meues inseguretats. Un altre punt a destacar és l'estudi que he realitzat sobre la influència que tenen les xarxes en la promoció dels estàndards de bellesa, repassant diferents factors que influeixen en aquest problema i a més, gràcies a l'enquesta realitzada he pogut contrastar la informació donada.

Amb tot açò, espere que les persones que arriben a veure aquest projecte, es senten reflectides, però sobretot que se n'adonen i reflexionen d'allò que consumeixen i els envolta, que s'adonen que totes les normes de bellesa que ens envolten tenen un per què i un motiu, i que no ens agrada més un tret facial que un altre perquè sí (exceptuant casos, per descomptat).

Pel que fa a les dificultats, destacaria els moments del procés, més concretament, quan intentava fotografiar les dones del meu voltant, ja que aquestes no es sentien còmodes tot i tindre confiança amb la persona que les estava fotografiava, és a dir, amb mi. Amb el primer projecte que vaig realitzar anomenat *La bellesa: ambigüitat intrínseca?*, sabien que anaven a estar exposades a mostrar les seues inseguretats, van ser moments de mostrar-se i sentir-se vulnerable, però també de combatre la por d'allò que moltes vegades amaguem per temor a què diran o per alguna vegada haver sentit comentaris despectius cap a alguna de les nostres inseguretats, o almenys així ho vaig sentir en veure alguna amiga meua i també, en intentar fotografiar-me a mi mateixa, no van ser uns moments molt agradables. Amb les proves següents, amb les meues amigues i amb ma mare, a pesar de jo intentar ser discreta i d'elles estar distretes, també es van tractar de moments un mica incòmodes, possiblement no tant com en el projecte anterior, però sabien que algú les estava fotografiant i aquest fet feia que deixaren de ser tan naturals com quan no estava la càmera per davant. Aquesta incomoditat la vaig notar sobretot amb ma mare, i pel que em comentava mentre intentava fer-li fotografies, vaig concloure que era motiu perquè ella està exposada a moltes més inseguretats, al cap i a la fi, quan anem fent-nos majors el nostre cos i aspecte canvia, van eixint més expressions facials i el cos canvia de forma. Si ens n'adonem, el prototip més freqüent o el 'model a seguir' majoritàriament són xiques joves que no superaran els trenta anys. Al final moltes de les nostres mares i iaies han crescut en una altra època en què

els ideals de bellesa eren encara menys realistes i limitats del que podem veure a dies d'ara, i a més, tenien molt poques representants en els mitjans de comunicació de la seua època. Actualment i per sort, hi ha moltes més referents a seguir com he comentat en altres capítols, però elles no són tan consumidores, com som la gent jove, de mitjans com les xarxes socials, un dels llocs on es poden trobar dones que reivindiquen l'autoacceptació corporal, entre altres. Tanmateix, un dels problemes actuals i de sempre, és que hi ha molt poques referents i persones en general que no parlen dels canvis pels quals passa el nostre cos d'una edat a una altra, pense que és un tema del qual s'hauria parlar molt més per evitar moltes d'aquestes inseguretats. Per descomptat, sí que hi ha artistes que denuncien mitjançant la seua obra tots aquests problemes, però no se'ls dona suficient altaveu i interès per a ser reconeguts per la major part de la població.

Per un altre costat i comentant més en general, m'he adonat de com en són de necessàries totes les proves que fem abans del resultat final, per a arribar a allò que una desitja, posar tots els mitjans dels quals disposem, i a partir d'ací, experimentar i dedicar-li temps quan vols que alguna cosa isca bé. A més, d'escoltar-se a una mateixa i deixar-se aconsellar de la gent que està ahí per ajudar i donar altres punts de vista. En resum, es tracta d'un procés d'aprenentatge i evolució molt gratificants.

I bé, algunes de les conclusions i reflexions a les quals he arribat arran d'experiències personals i de tot aquest estudi que he estat realitzant durant aquests últims mesos, el que està clar, i deixant de banda el tema de les xarxes socials, és que totes les normes de les quals hem estat parlant durant tot el treball, provenen d'un mateix lloc i és del sistema patriarcal, de la mirada i el desig de l'home, uns estàndards basats en allò que ell desitja, allò que per a ell és 'perfecte'. I com des de fa dècades que aquestes normes estan entre nosaltres, es tracta d'un problema bastant normalitzat i del que moltes persones no són conscients. Tenim una imatge al nostre cap d'allò que es suposa que està bé, del que és acceptat i del que no, i és un assumpte que afecta en moltes qüestions del dia a dia i ja no sols en problemes d'autoestima, podríem anar molt més enllà. Pense que, com he dit abans, certs trets facials o diferents parts del cos no ens agraden més que altres o volem sotmetre'ns a alguna cirurgia estètica perquè sí, sinó perquè és la imatge que ens han dit sempre que és la correcta, aquella desitjada per l'home. A més, de molts prejudicis que s'han creat en èpoques anteriors com per exemple que, a algunes dones se'ls anomenava bruixes pel simple fet de tindre un nas més gran. Malgrat tot i per sort, hi ha molta gent que sí que som conscients d'aquesta problemàtica, i més amb l'auge de les noves tecnologies, i per aquest moriu tractarem de fer el possible per ajudar i conscienciar a la gent a veure les coses des d'una altra perspectiva, i així potser arriben a estimar-se més i d'una manera saludable.

En definitiva, estic prou contenta amb resultat final d'aquest projecte (amb la intenció de millorar aspectes tècnics finals), que de segur que més avant continuaré treballant, i sobretot de tot el que he après al llarg d'aquests últims mesos i dels nous referents que m'emporte.

5. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

- Bard Wigdor, G., i Magallanes, M. (2021). *Instagram: La búsqueda de la felicidad desde la autopromoción de la imagen*. Revista Culturales, 9, e591. <https://doi.org/10.22234/recu.20210901.e519>
- Bloygo. (2019, 26 septiembre). *Freeda, un revolucionario proyecto femenino que va más allá del del feminismo*. Bloygo. <https://bloygo.voigo.com/freeda-un-revolucionario-proyecto-femenino-que-va-mas-alla-del-feminismo/>
- Caldevilla Domínguez, David. (2010). *Las Redes Sociales. Tipología, uso y consumo de las redes 2.0 en la sociedad digital actual*. Documentación de las ciencias de la información. 33, 45-68. <https://revistas.ucm.es/index.php/DCIN/article/view/DCIN1010110045>
- Escribens M., Isabella N., & Yrigoyen A., Camila. (2023). *Percepción de las adolescentes sobre la imagen corporal expuesta en redes sociales*. Repositorio académico UPC. <https://repositorioacademico.upc.edu.pe/handle/10757/667337>
- Fotonistas. (2024). *Lisette Model, retratista de la excentricidad más cruda de América*. Fotonistas. <https://fotonistas.com/fotopedia/1940-1960-retrato-luz-y-tiempo/lisette-model/>
- Gamba, Susana. (2008). *Feminismo: historia y corrientes*. En diccionario de estudios de Género y Feminismos. Editorial Biblos. <https://www.mujiresenred.net/spip.php?article1397>
- Garrido Rodríguez, Carmen. (2021) *Repasando las olas del feminismo. Una aproximación teórica a la metáfora de las "olas"*. Investigaciones feministas. <https://www.inmujeres.gob.es/publicacioneselectronicas/documentacion/Revistas/ANALITICAS/DEA0319.pdf>
- Generico, A. (2022, 21 setembre). *Les xarxes socials avancen l'edat dels primers retocs estètics*. RAC1. <https://www.rac1.cat/societat/20220921/100509/les-xarxes-socials-avancen-l-edat-dels-primers-retocs-estetics.html>
- González-Moreno, Maria Barbaño. (2016). *Fotografía, Mujer e Identidad: Imágenes femeninas en la fotografía desde finales de los 60*. Dialnet. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/tesis?codigo=67665>
- Hevia García, Raúl. (2009). *Sophie Calle, el autor como el protagonista*. Digitum.um.es. <https://digitum.um.es/digitum/bitstream/10201/43537/1/Congresolmag104.pdf>

- LaGroc (2023). *Historia de un movimiento: las olas del feminismo*. <https://lagroc.com/es/las-olas-feministas-historia-de-un-movimiento/#referencias>
- Lamiradadelmamut, D. (2015). *Lisette Model, la otra cara del Glamour. (Fotografía hecha por mujeres VII)*. Lamiradadelmamut. <https://lamiradadelmamut.com/2015/04/21/lisette-model-la-otra-cara-del-glamour-fotografia-hecha-por-mujeres-vii/>
- Laudo, Aezandra (2017). *La intimidación de los otros y Sophie Calle*. Temas de psicoanálisis. <https://www.temasdepsicoanalisis.org/2017/01/11/la-intimidacion-de-los-otros-y-sophie-calle/>
- Martí Marí, Silvia. (2018). *Fotografía y vida cotidiana como contrucción de la imagen y el tiempo contemporáneos. Reflejo en el arte contemporáneo*. Dialnet. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6738782>
- Martí Marí, Silvia i Aliaga Espert, J. Vicente. (2003). *El impacto de lo cotidiano: realidad, sujeto e intimidación en el arte (fotográfico) de los años noventa*. Universitat Politècnica de València.
- Martín, T., & Chaves Vázquez, B. (2022). *LA INFLUENCIA DE INSTAGRAM EN LA CREACIÓN Y REPRODUCCIÓN DEL IDEAL DE BELLEZA FEMENINO*. Anuario Electrónico De Estudios En Comunicación Social “Disertaciones”, 15(1). <https://doi.org/10.12804/revistas.urosario.edu.co/disertaciones/a.11148>
- Milo, Alberto. (2023, 8 març). *Olas del feminismo: cuántas son y cuáles son las diferencias entre ellas*. National Geographic En español. <https://www.ngenespanol.com/historia/olas-del-feminismo-cuantas-son-y-cuales-son-las-diferencias-entre-ellas/>
- Muñoz, Alexandra. (2023, 18 desembre). *El sugerente universo de Helmut Newton aterriza en La Coruña (y ya es una de las exposiciones del año)*. Architectural Digest España. <https://www.revistaad.es/articulos/coruna-exposicion-helmut-newton-marta-ortega>
- Ngozi Adichie, Chimamanda. (2017). *Tothom hauria de ser feminista* (5ªed.). Fanbooks.
- Pérez Garzón, Juan Sisinio. (2011). *Historia del feminismo*. Libros de la Catarata.
- Rojo G., Mercedes. (2024, 9 març). *CINDY SHERMAN, LA IMAGEN SOCIAL DE LA MUJER*. Pepe González Arenas. MasticadoresFEM / Editora: Mercedes G. Rojo. <https://masticadoresfem.wordpress.com/2024/03/09/cindy-sherman-la-imagen-social-de-la-mujer-por-pepe-gonzalez-arenas/>
- Simón, Elena. (2015). *Las olas del feminismo*. Universitat d’Alacant. Text basat en les dades extretes de Alvarez González, Isabel. “Los orígenes y la

celebración del día internacional de la mujer: 1910-1945".
<https://ieg.ua.es/es/documentos/boletines-2015/boletin-7/las-olas-del-feminismo.pdf>

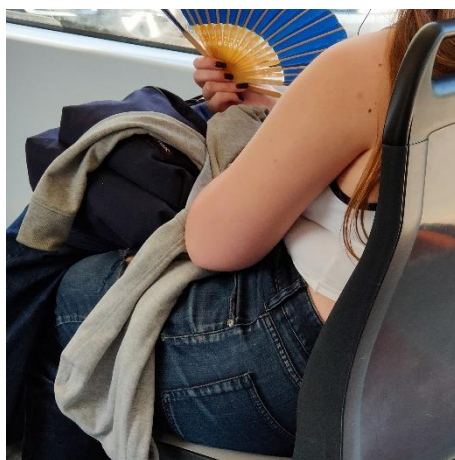
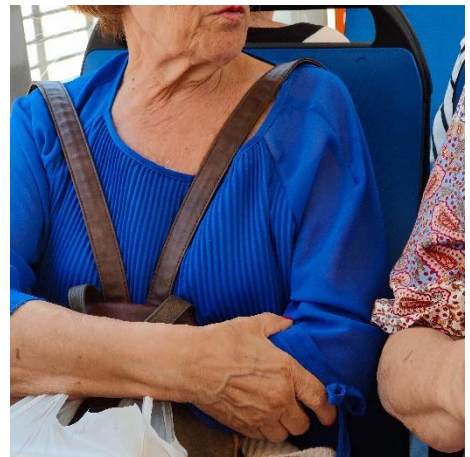
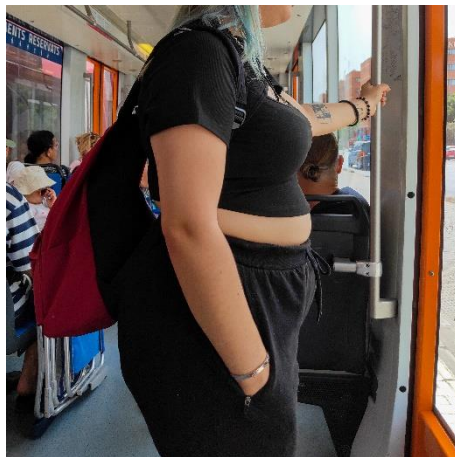
- Soler, Ame. (2018, 8 març). *Tres voltes rebel*. Catorze.
<https://www.catorze.cat/passadis/tres-voltes-rebel-81397/>
- Wolf, Naomi. (2023). *El mito de la belleza*. Continta me tienes.

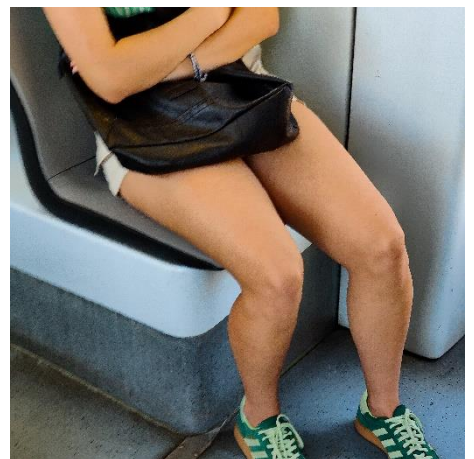
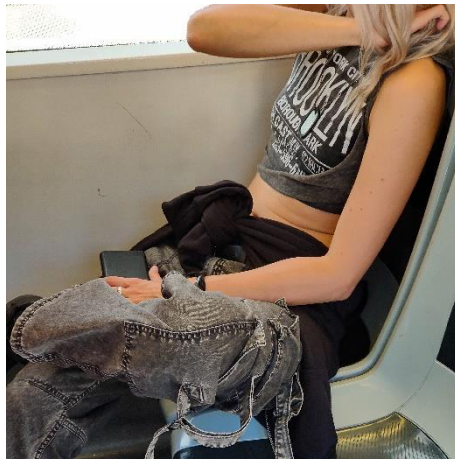
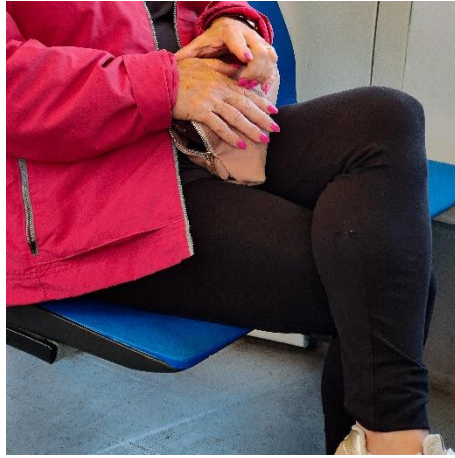
6. ÍNDEX D'IMATGES

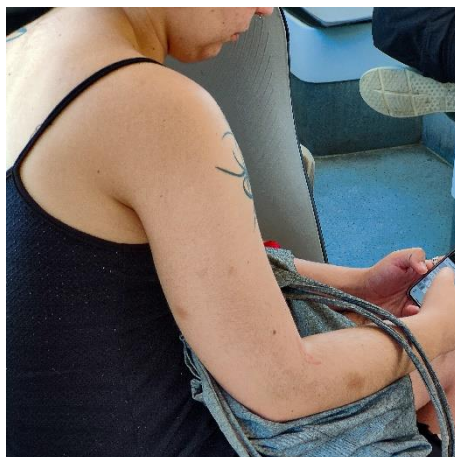
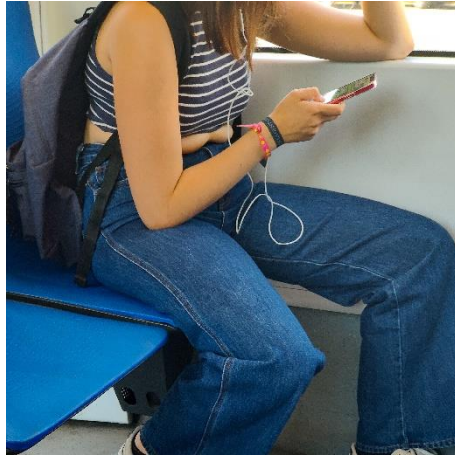
- fig. 1.* Pàgina 14. *Manifest de Seneca Falls*, 1848.
- fig. 2.* Pàgina 15. Helmut Newton, *Big Nude*, 1980.
- fig. 3.* Pàgina 16. Helmut Newton, *Domestic Nude VI and art dealer*, 1992.
- fig. 4.* Pàgina 16. Lisette Model, *Singer at Café Metropole*, 1946.
- fig. 5.* Pàgina 16. Lisette Model, *Woman at Coney Island*, 1941.
- fig. 6.* Pàgina 17. William Klein, *Big face in Crowd, New York*, 1955.
- fig. 7.* Pàgina 17. William Klein, *Isabelle and white faces and the Opéra, St..*, 1963.
- fig. 8.* Pàgina 18. Cindy Sherman, *Untitled #661*, 2023.
- fig. 9.* Pàgina 18. Cindy Sherman, *Centerfolds*, 1981.
- fig. 10.* Pàgina 19. Erwin Olaf. *Mature*, 1999.
- fig. 11.* Pàgina 19. Erwin Olaf. *Mature*, 1999.
- fig. 12.* Pàgina 21. Perfil de la influenciadora Jessica Goicoechea.
- fig. 13.* Pàgina 21. Perfil de la influenciadora Laura Escanes.
- fig. 14 i 15.* Pàgina 23. Resultats finals del qüestionari.
- fig. 16 i 17.* Pàgina 25. Ame Soler. *Cossos d'estiu*, 2021.
- fig. 18.* Pàgina 25. Freeda, Il·lustració del mitjà digital Freeda, s.f.
- fig. 19.* Pàgina 26. Freeda, Fotograma del mitjà digital Freeda, 2024.
- fig. 20 i 21.* Pàgina 26. Imatges del perfil d'Instagram de Bree Lenehan.
- fig. 22.* Pàgina 27. Sophie Calle, *Les Dormeurs*, 1979.
- fig. 23.* Pàgina 27. Sophie Calle, *La suite Vénitienne*, 1980.
- fig. 25, 26, 27, 28, 29 i 30.* Pàgina 30. Proves a amigues, 2024.
- fig. 31, 32, 33, 34, 35 i 36.* Pàgina 31. Proves amb ma mare, 2024.
- Fig. 37 i 38.* Pàgina 32. Fotogrames-proves, 2024.
- Fig. 39.* Pàgina 34. Correccions amb Lightroom.
- Fig. 40, 41, 42, 43, 44, 45 i 46.* Pàgina 35. Fotografies finals.
- Fig. 47.* Pàgina 36. Procés.
- Fig. 48.* Pàgina 36. Esbós de la possible composició final.
- Fig. 49.* Pàgina 37. Composició final.
- Fig 50.* Pàgina 37. Zoom.
- Fig 51.* Pàgina 38. Collage.

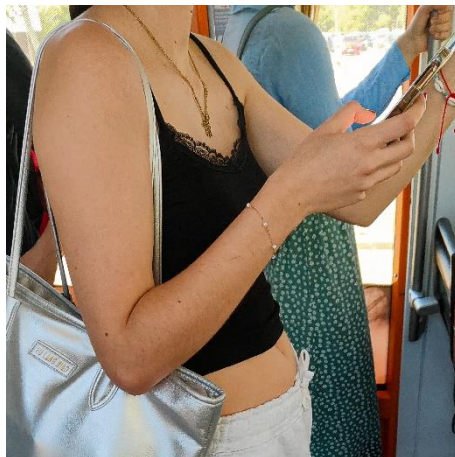
7. ANNEXOS

7.1 FOTOGRAFIES FINALS

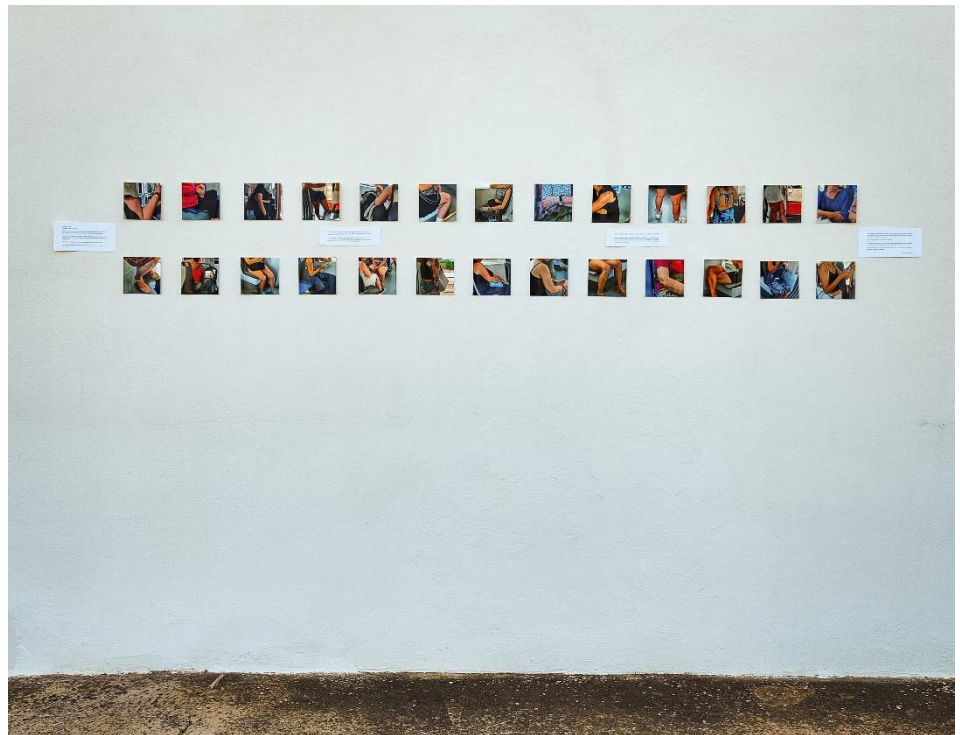

7.2 COMPOSICIÓ FINAL

El cos femení, trànsit i quotidianitat. Marina Cardona Cuello. 52

El cos femení, trànsit i quotidianitat. Marina Cardona Cuello. 53

ANNEX I.
RELACIÓ DEL TREBALL AMB ELS OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE
DE L'AGENDA 2030

Annex al treball de fi de Grau i treball de fi de Màster: relació del treball amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030.

Grau de relació del treball amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

Objectius de Desenvolupament Sostenible	Alt	Mitjà	Baix	No escau
ODS 1. Fi de la pobresa.	☐	☐	☐	☒
ODS 2. Fam zero.	☐	☐	☐	☒
ODS 3. Salut i benestar.	☒	☐	☐	☐
ODS 4. Educació de qualitat.	☒	☐	☐	☐
ODS 5. Igualtat de gènere.	☒	☐	☐	☐
ODS 6. Aigua neta i sanejament.	☐	☐	☐	☒
ODS 7. Energia assequible i no contaminant.	☐	☐	☐	☒
ODS 8. Treball decent i creixement econòmic.	☐	☐	☐	☒
ODS 9. Indústria, innovació i infraestructures.	☐	☐	☐	☒
ODS 10. Reducció de les desigualtats.	☐	☐	☒	☐
ODS 11. Ciutats i comunitats sostenibles.	☐	☐	☐	☒
ODS 12. Producció i consum responsables.	☐	☐	☐	☒
ODS 13. Acció pel clima.	☐	☐	☐	☒
ODS 14. Vida submarina.	☐	☐	☐	☒
ODS 15. Vida d'ecosistemes terrestres.	☐	☐	☐	☒
ODS 16. Pau, justícia i institucions sòlides.	☐	☐	☐	☒
ODS 17. Aliances per a assolir els objectius.	☐	☐	☐	☒

Descripció de l'alineació del TFG/TFM amb els ODS amb un grau de relació més alt.

**Annex al treball de fi de Grau i treball de fi de Màster:
Relació del treball amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030.**

En aquest Treball Final de Grau (TFG) tracte la influència que poden tindre les xarxes socials en la percepció de la bellesa i algunes de les seues conseqüències com baixa autoestima o trastorns alimentaris, primer motiu que relacione amb l'ODS 3: Salut i benestar. Arran de fer crítica i comentar les conseqüències que poden tindre aquestes plataformes, a més, de fomentar l'autoacceptació corporal en tots els sentits, estic abordant l'ODS 4: Educació de qualitat. I per últim, per estudiar les onades feministes, desafiar els estàndards de bellesa i mostrar la diversitat de cossos sense menysprear cap d'ells, l'ODS 5: Igualtat de gènere.